

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinshemii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Lib. 9

urn:nbn:de:bsz:31-103771

lum detrectavit. In patenti ergo campo paribus armis & animis congressi, cum in medio conflictu ingens ex Pori castris clamor accideret, miratus quid esset, respexit; simulque vulnere ab Alexandro occupatus concidit. In hac historia, quædam vera, quædam fabulosa credi possunt, aut contra reliquorum scriptorum fidem. de secundo nimirum proelio & viginti dierum velitatione, quam tamen ad ripam Hydaspis ab utroque rege obsessam, & transitum tentatum possis referre. De duello etiam non caret Teixeira suffragatore. Iustinum 12, 8, 3. audi: Porus sibi regem priuatum hostem deposcit, nec Alexander pugna moram fecit, sed prima congressione vulnerato equo cum præceptis ad terram decidisset, concursu satellitum seruatur. Porus multis vulneribus obrutus capitur.

Sed quo tempore, anno, ætate Alexandri hæc perpetrata? Annum & anni tempus signauit Arrianus 5, 2, 48. Huiusmodi, inquit, exitum habuit pugna Alexandri aduersus Porum & Indos trans Hydassien amnem colentes, Archonte Athenis Hegemone, mense Martio. At enim sup. num. 7. idem Arrian. de hoc ipso tempore, quo Hydaspem traiecit, sui immemor, ut videtur, scripsit, fuisse tum solstitium æstiuum. Itaque auctori hæc concilianda relinquo & remitto. Diodor. 17, 87. nonum hunc imperii annum Alexandri, & nonum & vigesimum ætatis, Chremete Archonte Athenis, non Hegemone, ut Arrianus, scripsit: cum Diodoro facit ἀναρχοῦ ἐλευκπιάδου. Ἰ. Π. Π. Χρίμης. Ἀλέξανδρος πρὸς τὴν Πάρον νικᾷ. Raderus. Consule Meursium de Archont. Athen. 4, 14.

9, 1, 1. SOLI VICTIMIS CÆSIS) Cuius beneficio partes Orientis subegisset. Diodor. 17, 89. Eodem pertinet elephantus Soli consecratus, ut ex Philostrato 2, 6. paulo supra narratum est. Apud eundem 2, 15. legimus eum etiam aras, de quibus infra, Soli Indico, inscripsisse. Quod fortasse anam præbuerit fabulosis narrationibus de arborefolis fatidica.

9, 1, 2. CETERAM) Ego sic diuinem: ceterum opimam prædam, ceterum in ea regione manere &c. repleuros.

9, 1, 4. SERPENTES) Ad sedecim vsque cubitorum longitudinem portabat, Diodor. 17, 90. hoc est, quatuor & viginti pedes. Idem [Ælian. hist. an. 17, 2. ex Clitarcho, &] Arrian. Ind. 2, 35. testatur, qui tamen addit etiam multo maiores ex Indorum narratione reperiri. Sed quid hæc ad Strabonem lib. 15. qui ex Onesicrito refert, in Abifari regione duos dracones nutritos, quorum alter 80. cubitos, alter 140. longitudine æquaret, qui ducentos decem pedes efficiunt. Adde Plinium 8, 14. Megasthenes scribit, in India serpentes in tantam magnitudinem adulescere, ut solidos hauriant ceruos taurosque. Metrodorus circa Rhindacum anem in ponto, ut superuolantes, quamuis alte permicereque alites haustu raptas absorbeant. Nota est in Punicis bellis ad flumen Bagradam à Regulo Imperatore ballistis tormentisque, ut oppidum aliquod, expugnata serpens 120. pedum longitudinis: pellis eius maxillæque vsque ad bellum Numantinum aduenire Roma in templo: [Cur non addidit quo templo. an Capitolino? an rectius apud Obsequentem cap. 29. legitur, in publico? Vide & Florum 2, 2, 20.] Polyhistor. cap. 55. de Indicis serpentibus: Enormitas in serpentibus tanta est, ut ceruos & animantium alia ad parem molem tota hauriant &c. Sed omnium narrationes vincit Maximus Tyrius dissertatione 38. Taxiles Alexandro varia mira ostendit: in his animal erat maximum Baccho sacrum, cui veltimas quotidie Indi mactabant. hoc animal draco erat, qui iugera terra quinque corpore æquaret. Raderus. De draconibus & elephantis quos illi enecent Plinius 8, 11. & alii. eleganter autem Apuleius in Floridis. Apud Sciratas quoque serpentes maximos nasci tradit Ælianus hist. anim. 16, 22. & eiusdem lib. cap. 39. de Abifaris draconibus idem recenset, quod Strabo verbis modo relatis. vnde constat Abifari-

rem esse, qui apud Ælian. *Aposijares* legitur, vt supra quoque monuimus. deinde falli interpretem qui verba *πρὸς μ ἕξ ἑ*, reddit *sex & quadraginta cubitorum*, cum sint centum quadraginta. Vide & Philostrat. 2, 8. de Arcefine, qui nostro *Acesines*.

ERANT) Malim, *errant*.

9, 1, 5. *A GRÆCIS*) A cornu quod è naribus extat. [Ælian. hist. anim. 17, 44.] *Sandabename* Indi vocant, vt docet Gesnerus, *Reem* Hebræi, *Karas* Chaldaei nominant, vel *Karasas*: Latini *Bos* vel *Taurus Æthiopicus*. Raderus.

9, 1, 6. *CORONIS*) Sic etiam postea *Nearchum & Leonnatum aureis coronis coronauit*. Arrian. Ind. 7, 13.

MILLE AVREIS) Quos eandem summam conficere scribit Scaliger, quam supra 8, 6, 19. *quinquaginta sestertia*.

AVT GRADVS) Ex emendatione Acidaliana sic edidit Raderus. Alii *aut gradus*: haud recte.

9, 1, 7. *CORPVS SVVM*) Ita Iugurtha apud Sallust. 46, 2. & 47, 4. *præter suam liberorumque vitam omnia Metello dedit*. Apud Hirtium de bell. Gall. 8, 48. *Conius legatos ad Antonium mittit, seque ibi futurum, ubi præscriperit, & ea facturum, quæ imperauerit, obsidibus datis firmat: unum illud erat (scrib. orat.) vt timori suo concedatur, ne in conspectum veniat cuiusquam Romani*. Ceterum de Abisare non profectur Curtius, quod postea acciderit. nec enim si hæc ita fuissent acta, distulisset in eum mouere Alexander. Quod cum non euenerit, verior omnino mihi videtur Arriani 5, 4, 28. narratio: Abisarem per legatos excusasse valetudinem, Alexandrum excusationem accepisse.

9, 1, 8. *PORO AMNEQVE*) Sic omnes editiones Modianis antiquiores habent, quæ lectio, inquit Modius, ab his procul dubio manauit, qui amnem etiam hoc nomine in India ignorabant. Sed velim dicere ex Modio, apud quem geographum, aut historicum, aut scriptorem, amnem Porum legerit? Ptolemæus quidem *Poruatos* Indiae populos laudat, sed de ipso flumine Poro nulla apud ipsum vox, nisi dicas Poruatos à Poro amne deriuari. In chirographo Constantiensi *Poro amne superato* scriptum est: quomodo legit etiam in suis Mss. Modius & edidit. Si Porus amnis non fuit, quero, quem amnem victo Poro superauit, cum ante conflictum Hydaspem, ad quem castra habebat Porus, traieccisset, Pori autem nulla prius facta sit mentio, sequor ergo Modium, quoad in meliorem rei cognitionem veniam. Raderus. Multa mihi succurrunt, stabilicndo huic loco, vel subuertendo. Possis enim dicere Curtium reliquam Alexandri expeditionem relaturum repetisse illa *Poro amneque* (*Hydaspem*) *superato*: vt sciretur quo porro fuerit profectus. Sed magis est, vt de Acesine transmissio hic agat. Nam inter Hydaspem & Hyraoten de quo mox num. 13. Acesinem esse constat ex Strabone. Quin & diserte Arrian. 5, 3, 8. narrat, cum hoc tempore Acesinem transiisse. Fortassis igitur scribendum: *Hinc Poro Acesineque superato*. notandum enim Curtium in his postremis libris valde properare: quaedam magna negotia omnino præmittere; alia leuiter attingere. quod hic quoque factum puto, & expeditionem in alterum Porum, illius magni nepotem cuius præter Arrianum etiam Strabonem meminit, verbo signatam. Eodem enim tempore Acesinem transmisit, isti quoque Poro arma intulit. Arrianum inspicere: qui tamen cum Strabone illi Poro regionem intra Hyaroten & Hypasin tribuit. Nec tamen absurdum eum ad Acesinem quoque imperasse, videtur vtique vicinus alteri Poro fuisse.

9, 1, 10. *FLEXI IN HVMMVM*) Goropius in Indoscythicis pag. 485. quoque de his arboribus multa & mira, putatque ficum fuisse, sub qua Adam decerpserit exitiale sibi & humano generi malum. Habes porro harum arborum iconem

αμύραμα

nissimum apud Carolum Clusium Exotic. lib. 2. vbi hunc quoque Curtii locum adducit. Raderus. Nescio an intelligat Clusii notas in Garcie historiam aromatum. Ibi enim prolixè describit arboris genus ex narratione Fabricii Mordentis Salernitani, qui ei narrauit interdum octingentos aut mille viros, quo in numero ipse fuisset, minus huiusmodi arboris umbra regi: atque affirmabat terna etiam hominum millia sub tali arbore latere posse. Additque veteribus etiam cognitam arborem, testimonio Curtii, Plinii 12. 5. & 7. 2. Strabonis lib. 15. Theophrasti de plantis 4. 5. Porro vt istæ Indicæ arbores sua sponte tellurem rursus subeunt, sic arte & cura effecerunt Hunni, vt arbutis varie implicantibus frondes, tota eorum regio in sæpis modum cingeretur. Munster. Cosmogr. 4. 2. Cuius generis supra quoque 6. 5. 14. Mardorum munitio describitur. Et illi quidem securitatis causa hoc faciebant, alii voluptatis. Quam & ipsam lectori non inuideam, ex amoenissimo loco Vallæ lib. 3. Hist. Valentie in Hispania hori non tantum ceteris consiti, sed etiam ceteris parietibus viuente materia conclusi: vt dubies hortæ ne sint, an ades. Nam cum nihil aliud insit quam arbores frugiferae atque felices, manna posita, insituta, digesta, quid nisi hori dicendi sunt? Rursus cum audis extrinsecus esse parietes, intus autem aulam, conclauia, ceteram: item sacella, altaria, scabilla canonicorum, thronum episcopi, & cetera huiusmodi, non aliud quam ades esse succurrit. Sunt enim parietes ex truncis citriorum confecti, & tamen frondibus vestiti, vt persici introrsum nequeat, necdum intrari. Ita cum rami adolebant, intorquentur & inlectuntur, ita insu, atque inserti, consiti, atque conferti coalescunt, vt omnes rimæ explantur, vt nihil vacui relinquatur, vt pariter firmitatis ex truncis, & decoris ex frondibus ratio constet. Videtur iis verbis, vt persici introrsum nequeat &c. respexisse Casarem de bell. Gall. 2. 17. vbi Neruii teneris arboribus incisit, atque inlexit, crebrisque in latitudinem ramis enatis, & rubis sentibusque interiectis effecerant, vt, instar muri, hæc sæpes munimenta præberent: quo non modo non intrari, sed ne persici quidem posset.

9. 1. 12. **FVLGOREM AFRICI**) Diodor. 17. 90. æris. res eodem recidit. Addit deinde idem quod Curtius, ab incolis remedium veneni accepisse Macedonas. Illi enim vt tradit Ælian. hist. anim. 12. 32. quodnam medicamentum cuiusque serpentum aduersetur, probe tenens. Reminens autem Græcorum medicorum remedium aduersus Indici serpentis venenum reperisse, Nearchus apud Arrian. Ind. 2. 35. tradidit.

9. 1. 13. **HYAROTEN**) Hydrasen Arrianus 5. 3. 13. appellat: Hyarotidem Geograph. lib. 15. Raderus.

ARBORIBVS) Quarum alias prætermitto; vnam ex Aristobulo apud Strabonem adnoto, vt recentioribus comparem. Est autem iste locus aliquantum corruptus, vt tamen appareat, describi eam magnas siliquas habentem fabarum similes denorum digitorum longitudine, mellis plenas: quas qui ederint, non facile euadant mortem. Confer Ouiedum hist. Ind. lib. 9. qui arborem occidentalis Indiae Mangle vocatam inter alia sic describit: habet siliquas duorum palmorum longitudinis aut maiores, crassaque, Cassia soluisæ fructui pares, fuscæ coloris, pulpam medulla ossium similem continens, qua Indi aliorum eduliorum inopia vescuntur: etenim satis amara est. salubrem tamen cibum esse ferunt. Ego eius nihilominus esu in morbum incidi, licet adeo delicatæ palati non sim &c.

AGRESTIVM PAVONVM) Horum iconissimum spectabis apud Vlysses Aldrouandum lib. 20. Ornithol. Græcis πῆλας ἀγροῦ vocatur, Latinis recentioribus vanellus, Aristoteli αἰγί, vulgo capella. Avis est pulebra, columbina magnitudine, cristato capite, vt pavo, in collo viridi colore & lucente, reliquo corpore varia &c. Plura Ornithologus & Bellonius cognitu sane iucunda: sed hæc nobis satis. Raderus.

lib. 9. cap. 1. n. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 22. 23. Comment. in Curtium.

9, 1, 14. *MAGNAM VRBEM*) Arrian. 5, 3, 18. & Polyæn. 4, 3, 30. Sangala vocant.

9, 1, 15. *ALIIS TELIS*) Credo leg. ex Mss. tela aliis haste ; aliis securis erant. pro quolibet armorum quibus hostis petitur, genere tela poni, notum est.

9, 1, 16. *INSOLITVM GENVS PVGNÆ*) Caesar bell. Gall. 4, 34. perturbatis nostris novitate pugnae. describit autem praelium cum Britannorum essedariis. Adde Liuium 4, 33, 2. in praelio Fidenatum cum Romanis. Scilicet subita conterrent hostes, usitata vilescunt, vt Vegetius 3, 26. ait. Liuius 10, 28, 8. Bis auertere Gallicum equitatum : nervum longius evectos, & iam inter media equitum agmina praelium cientes, novum pugnae conterriti genus : essedis, carrisque superstant armatus hostis, ingenti sonitu rotarumque advenit ; & insolis eius tumultus Romanorum conterriti equos &c. Affinia sunt his quae notata reperies supra ad 4, 13, 5. vanis & inani-bus &c.

9, 1, 17. *ET VINCVLA*) Raderus inserta voce legit, *Et rex vincula quae conferta erant iussit incidere* : nec enim aliter cohaerere orationem. proba, nisi quod eius vice expungendam credo particulam &, quae videtur eius locum occupasse. *scdere ceperunt. Rex vincula &c.* Et tamen auctores interdum diligentiam hanc conectendi praetermittunt, euidencia sensus & iudicio lectorum satis confisi. Praebet exemplum eius rei Catilina Sallustii cap. penultimo.

9, 1, 18. *SCALIS VNDIQUE ADMOTIS*) Arrian. 5, 3, 27. paulo copiosius : Indos praelio fufos de fuga cogitasse. Alexandrum id praesententem duplici vallo oppidum cinxisse, praeterquam qua stagnum obstabat. ea parte erumpentes à Ptolemao qui ibi praesidebat cum clade reiectos : cum etiam curru priore pugna captos ad impediendam fugam transfertos collocasset : *ἵνα πῶδῶν ἐν νύκτι τὰ ἀποπυρρὰ φαίνηται τοῖς φεύγουσιν*, quo plures per noctem fugientibus difficultates appaerent, hunc enim horum verborum sensum esse putem : non ; vt à fugientibus per noctem cerni non possent. eodem numero, est autem ex diuisione nostra 29. pro *εὐνῶσαι* ἴσο σὺνδῆσαι.

9, 1, 19. *PARTEM COPIARVM*) Trecentos equites. Arrianus, 3, 33.

9, 1, 22. *POTERAT IRASCI*) De hac quaestione, vicinisque aliis disputat Gentilis de iure belli 2, 17. Adde Hirt. de bell. Hisp. c. 34. Ioseph. Iud. 3, 17.

AD PROXIMAM VRBEM) Quam nescio vnde expiscatus sit interpretes Polyæni 4, 3, 30. *Petam* fuisse vocatam : nisi forte pro *πᾶρτων πόλις*, tum legebatur *πᾶρτων* corrupte. Narrat enim Alexandrum Sangalis dirutis, cum saevitiae fama apud barbaros laboraret, eamque amoliri cuperet ; aliam deinceps urbem occupasse : ciues benigne habuisse : obsidibusque acceptis ad tertiam urbem, ἔπι *πᾶρτων πόλις*, mouisse : ante eam obsides ostendisse clementiae suae argumentum, eoque illos quoque hostes ad deditionem compulisse.

9, 1, 23. *SIMVLQVE VIM*) Ita Tacit. 4, 50, 1. *Divis praeiectus fenestra, & longo vsu vim atque clementiam Romanam edoctus, ponenda arma, vim adfliclis id remedium differebat.* Et apud eundem scriptorem 2, 10, 1. Flavius : *magnitudinem Romanam, operis Caesaris, & victis graues penas ; in deditionem venienti paratam clementiam extollit.*

AD DEDIT. COMPLERE) Sic apud Liuium 43, 19, 5. *Romanis magno vsu Caruius Spoletinus erat in colloquio, dicendo nihil in ipso sanctum. Martellinus 17, 26. de Iuliano : Hortante hoc exemplo clementia, aduolauerunt regales cum suis*

Comment. in Curtium. lib. 9. cap. 1. n. 24. 25. 26. 28. 29. 30.

suis omnibus &c. Plura huius rei Curtiana exempla textui adposita παραμυμναι exhibebunt. quibus adde Gruteri discurs. in Tacit. 18, 18. & 19.

CETERASQUE) An ceteras quoque, vt supra ad 8, 13, 3.

9, 1, 24. **SOPHITIS**) Straboni lib. 15. Diodoro 17, 91. & Arriano 6, 1, 7. est Σωπείτης. Radero videtur Curtius ad σοφίαν respiciens, immutato paulisper nomine pro Sopithe Sophiten dixisse. ego Curtium eius acuminis capacem fuisse non existimo.

SAPIENTIA EXCELLIT) Cuius specimen habes apud Plutarch. cap. 112. de decem Gymnosophistis quibus quaestiones proposuit Alexander. Idem narrat Clemens Alex. lib. 6. Stromatum.

9, 1, 25. **GENITOS LIBEROS**) Multa de hoc more & similibus aliarum gentium, imprimis de expositione infantium, Lipsius in epist. ad Belgas 1, 85. quem consule. itemque Alph. à Carranza de partu naturali & legitimo cap. 4. sect. 2. num. 138. Forner. in reb. quotid. & Dempster. ad Rosin. Contra Lex erat Thebanorum, vero iudicio Aeliani 2, 7. rectissime & humanissime, vt illistemporibus, postea: Ne cui Thebano liceat infantem exponere, neque in solitudinem abscere, capitis supplicio constituto &c. Idem de Aboriginibus tradit Dionys. 1, 16, 4. κρείετες γὰρ ἔδδνα τῶν ἀργύων ἡξίον, ἀλλ' ἔδδενδε ἰλασσοι τῶν ἠξίμων. Tacit. H. 5, 5, 6. de Iudæis: necare quemquam ex adgnatis nefas. & de Morib. Germ. Numerum liberorum finire, aut quemquam ex adgnatis necare, flagitium habetur.

INSIGNES) Hoc est, inusitato naturæ dehonestamento notabiles, vt exponit Gebhard. crepund. 1, 5. vbi locum hunc ita à Modio dicit diuine emendatum, firmatque aliis locis, & imprimis illo Suetonii Aug. 38, 6. Senio vel aliqua corporis labe insignibus. Glossa: Insignis Ἐπίσημος. vt apud Matthæum 27, 16. de Barraba. Sic fere apud Liuium 6, 1, 15. Allienis dies insignis rei nulli publice priuatimque agende. Veram etiam hanc videri lectionem res ipsa & collata aliorum populorum instituta faciunt. Romulus apud Dionys. lib. 1. lege sanxit, nihil quod natum esset occidere ante triennij tempus; nisi aliquid mutilum, aut monstruosum statim à partu esset. Seneca de ira 1, 15, 2. portentosos fetus extinguimus: liberos quoque si debiles monstrosique editi sunt, abijcimus. Alter Seneca Controuers. 33. Nascuntur quidam aliqua parte corporis multati, infirmi, & in nullam spem idonei: quos parentes sui proijciunt magis, quam exponunt. Aliqui etiam vernulas, aut omne infausto editos, aut corpore inuolidos, abijcunt. Res & vox vsurpata Curtio extat etiam in XII. tabulis, quo fortassis ille respexit: Pater insignem ad deformitatem puerum cito necato.

9, 1, 26. **ELECTA CORPORUM SPECIE**) De qua, an in coniugio ineundo spectanda sit, late disputat Arniseus de iure Connub. 3, 7, 7.

9, 1, 28. **EMINENS**) Quatuor cubitorum facit Diodor. 17, 91. Adde supra ad 8, 14, 13.

9, 1, 29. **INSERPERAT GEMMAS**) Locum hunc de aureis gemmatisve calcementis, similibus exemplis explicant Bulenger. de Imp. Rom. 2, 7. & imprimis Rubenius 2, 14. quibus adde Martial. 12, 49.

Calcatusque tuo sub pede luces onyx. Cyprian. de habitu virg. sint à compedibus aureis pedes liberi. Senec. de benef. 2, 12. focculum auratum, imo aureum margaritis distinctum, ostendere eum (Caligulam) voluisse &c. Plinius 37, 2, 4. Caius Princeps, super omnia muliebria, focculos induebat è margaritis. Tertullian. de cultu feminar. 2, 10. granæ nescio quæ (margaritas intelligit) qua plane Parthi peronibus quoque suis bullarum vice inserunt. Nescio quis poeta:

Et pedibus niveis fulserunt aurea vincla.

9, 1, 30. **EX AVRIBVS**) Iis quæ supra 8, 9, 21. sunt notata, iunge Martial. II, 50. Ppp 3 Gemma.

Gemma vel à digito, vel cadit aure lapis. Plin. 9. 35. 21. de vnionibus Cleopatrarum: *Gerebas auribus cum maxime singulare illud, & vere vnicum nature opus.* Ad cuius imitationem apud Horat. Satyr. 2. 3.

*Filius Aesopi detractam ex aure Metellæ,
Scilicet ut decies solidum exsorberet, aceto
Diluit insignem baccam - - -*

Quid. Metam. 10. 265.

Aure leues bacca; redimicula pectore pendens.

Iuuenal. Sat. 6. 459.

Auribus extentis magnos commisit elenchor.

Seneca de beata vita 17. 3. *Quare vxor tua locupletis domus censum auribus gerit?* Hieronym. ad Demetriadem: *vi taceam de inaurium precibus candore margaritarum, rubri maris profunda testantium, smaragdorum virore, ceruiciorum flammis, hyacinthorum pelago; ad quæ ardent & insaniunt studia matronarum.* Silius 12. 229. |

- - - - - miro candoris honore

Luces in aure lapis rubris aduectus ab indis.

Sed piget omnium adpingere verba: ipse inspicere poteris Hieronymi epist. 10. & de instit. filiarum ad Latam. Cyprian. de hab. virgin. Laert. in Xenophonte, Lucillum. 126. de auro & arg. leg. Petronius: *peruende aures, ut imitemur Arabes.* Vide etiam quæ notauit Dempster. ad antiquit. Rom. Rosini 1. 20.

CANDORE) Alii colore, sed illud rectum. nam margaritas intelligit, quorum præcipuas inter dotes candor nec mouere quod lapillos ait. Sic enim in citato modo Silius versus describi vides vniones. De candidissimo vnione, quem Iustinianus centum auri libris licitatus est, miram narrationem apud Cedrenum vide.

BERYLLI) De his Solinus c. LV. *Beryllus in sexangulas formas Indi attingunt, vi hebetem coloris lenitatem angulorum repercussu excitent ad vigorem.* Beryllorum genus diuiditur in speciem multifariam &c. Vide & Plinium 37. 5. 27. Periegetes versus 1012. etiam in Babylonia ex ophite lapide nasci canit: ad quem locum plura Eustathius. Raderus.

SOSPES) Non intelligo, quid si sospites? ut ad se liberosque & gentem referat.

9. 1. 31. **CANES**) Ad Geographum lib. 15. Diodor. 17. 92. Ælian. de anim. 8. 1. optime hæc describentem. Plinium 8. 40. Solin. c. XXV. Raderus. Vide & Pollucem 5. 5. Ælian. 4. 19. Ctesiam apud Photium. Plutarch. de solertia animal. cap. 35. vbi αἰὲς Ἀλιξιαδῶν, valet, apud Alexandrium. Insigni robore canis Moloforum regi fuit, ex quo Cerberum suum confixere poetæ, qui Pirithoum lacerauit. siue potius Palæphato credendum, Geryonis fuisse. Alyattes Lydus Cimmericos ex Asia exegit canum auxilio, ut in adiunctis ad Eusebium legimus, & in Polyæni strâtag. 7. 2. Similia exempla vide apud Lipsi. in epist. ad Belgas 1. 44. vbi multa egregia de canibus. item Camerar. subcisiu. 1. 24. & Patric. de institut. Regis 3. 6. De iis etiam venatici poetæ: ex quibus Gratii versus 291. &c. sic scribi velim:

Iamque illum impatiens æquæ vehementia sortis

Exulit, affectat materna regna sub aluo:

Vbera tota tenes: stat tergo liber aperto &c.

Canes autem eos Indicos ex cane & tygride nasci Diodor. 17. 92. & Ælian. hist. anim. 8. 1. 1. tradiderunt. Sic ex lupis canes Gallorum generari, Patricius scribit. In provincia Gingui Cathæis finitima hoc genus canes reperiri testatur Paulus Venetus 2. 49. *vi duo canes & vir sagittarius equo insidens leonem sternant.*

9. 1. 32.

Comment. in Curtium. lib. 9. c. 1. n. 32. 33. 34. 35. 36. & c. 2. n. 1.

9, 1, 32. IN CONSPECTU) Ex Cod. Danielis lego in conspectu. Vide Var. Lect.

9, 1, 33. MORIBUNDVS) An moribundus? ut apud Florum moribunda manus.

9, 1, 34. PLVRA TRANSSCRIBO) Dignus animaduersione locus: cui parallelus in Pausaniae lib. 6. vbi de Oibota: *Ea quidem quae vulgaris hac de re Graeci, necesse habui commemorare; credere vero omnia nulla me res cogit.* Sueton. Claud. 1, 15. *Quod equidem magis, ne praetermitterem, retuli, quam quia verum aut verisimile putem.* Sic Tacitus 4, 10, 1. cum in tradenda morte Drusi, quae plurimis maximeque fidei auctoribus memorata sunt, retulisset, non omittit eorundem temporum rumorem. & 2, 50, 3. ut conquirere fabulosa, & fictis oblectare legentium animos, procul gravitate capri operis credit, ita vulgaris traditioque demere fidem non audeat. Herodot. 3, 9. *Ex iis quae narratur, hoc quod dixi propius fidem esse, tamen id quoque quod minus credibile est, quaredoquidem refertur, commemorare debeo.* & lib. 7. *Ἐγὼ δὲ ὀφείλω λίγην τὰ λεγόμενα, πείθεσθαι γὰρ μὲν ἐπιτηδεύουσιν ὀφείλω.* Dio lib. 54. de Augusto: *Accipio etiam, ex oraculo quodam, aut somnio, quotannis certa die argenti nonnihil ab accedentibus quasi emendicantem accepisse. id si quis credendum non putet, tamen ita traditum est.* Aelian. de hist. anim. 17, 14. *Eudoxus autem (cui ego hac in re fidem non habeo, alios non prohibeo) se cum Herculis columnas superasset, aures quasdam in stagnis (scilicet lacubus) vidisse, bubus maiores, quod est mihi, ut dixi, non verisimile, omittere nolui.* ὁ δ' ἐν ἡγεσσε, καὶ ἐστὶν ἰσχυρὰ. Sic Buchananus, narrato Io. Camerconi Glascuae episcopi exitu: *Hoc tam perspicuum diuina vltionis exemplum, ut neque temere affirmare, nec refellere est animus: ita cum ab aliis sit proditum, & constanti rumore peruiulgatum, omittere visum non est.* Quos aspexisse credibile Tiberonem lib. 1. hist. de temporibus suis: *Nec equidem hac scriptis inferni, ac si ambigerem, sine astu Lani Pontificis &c. sed ne quid ex his, quae tunc fama ferebantur, consulo videar subauisse.* Opera tamen historiae scriptoribus danda, ne in illos merito torqueatur illud Senecae Nat. quaest. 4, 3, 1. *Historici, cum multa mentium sunt ad arbitrium suum, nam aliquam rem nolunt spondere; sed adiucium: Penes auctores fides erit.*

9, 1, 35. HYPASIN) Ptolemaeus, Plinius 6, 17, 23. Curtius hoc loco, & Arrianus Hypasin vocant: at Strabo lib. 15. Dionysius Afer versu 1144. Martianus Capella, Solinus capite 52. & alii, Hypanim. Plinius 4, 12, 77. iam suo tempore hanc controuersiam inter scriptores fuisse tradit, vehementerque eos errasse, qui Hypanim in parte Asiae prodidere. In India autem supra flumen Hypasin solstitii die medio nullam umbram iaci Onesicritus refert, ut idem Plinius 2, 73. auctor est. Popma. Arrianus 5, 4, 27. & Philostratus Hypasin appellant.

9, 1, 36. PHEGELAS) Rutgerf. var. lect. 6, 14. in aliis exemplaribus repererat Phegelis. Id si verum, inquit, eius principis nomen est, non video quomodo Curtius Orbili ferulam effugiat iis verbis, *Percontans igitur Phegela.* A Phegelis enim non nisi Phegelin & Phegelida declinari potest. Ego scribendum puto, Phegel, is erat gentis proxima rex &c. Apud Diodorum quoque 17, 93. quo loco αὐτὸς δὲ ἐστὶν τὸν Φηγέας δυναστὴν ἰμβάλων legitur, Φηγέας legendum videtur: Quidam tamen Mss. etiam apud Curtium habent Phegeas; & seq. cap. in quarto casu Phegea. Nec vtrius credendum, facile dixeris: nisi quod potius Curtium e Diodoro emendandum arbitror. Indicem vide.

9, 2, 1. BIDDVVM) Ab hac voce caput orsus sum, verissimam Aci-dalii distinctionem sequutus. Nam vulgata dicebat Indum apud Alexandrum substituisse, quod contra gestum, praeter rationis coniecturam, etiam Diodorus 17, 93. aperte docet.

9,2,2. *GANGEM MAXIMUM*) Arrianus 5, 1, 15. *Indus omnium Asiae atque Europa fluviorum maximus est, praeter Gangem.* Idem Indic. 1, 10. *Ex duobus maximis fluminibus Gange atque Indo, Megasthenes Gangem Indo longe maiorem esse scribit.* Idem sentiunt alij omnes qui Gangis mentionem in scriptis suis faciunt. Strabo lib. 15. *Gangem omnium fluminum maximum, secundum Indum, tertium Istrum, quartum Nilum consensu tradi scribit Diodorus 17, 93. Latitudinem ei stadiorum XXXII, tribuit; profunditatem tantam, ut omnia per Indiam flumina superet.* Eandem latitudinem, profunditatem vero centum orgyiarum adscribit ei Plutarch. Alex. cap. CVIII. Plinius 6, 17, 20. *Proditur Alexandrium nullo die minus stadia sexcenta nauigasse in Indo, nec potuisse ante menses quinque enauigare, adiectis paucis diebus: & tamen minorem Gange esse constat.* Gangis igitur oblitus erat Cicero de natura deorum 2, 5, 2. *Indum omnium fluminum maximum esse praedicans.* Verum Iosephus à Costa in libro de nouo orbe, vbi Peruanam regionem describit, Maranonium, Paraguayanum, & Magdalenianum flumina testatur singula maiora esse Nilo & Gange, quamuis in vnum alueum collectis.

9,2,3. *GANGARIDAS*) Hos Periegetes versu 1144. *Gargaridas* vocat, Bacchi cultores. Strabo lib. 15. Diodor. 17, 93. Plutarch. cap. 108. Stephanus *Gangaridas*. cum Curtio autem *Gangaridas* appellat Virgil. Georg. 3, 27. Ptolemaeus, Vibius Sequester, Plin. 6, 19. Solin. cap. 54. Iustin. 12, 8, 9. Oros. 3, 19. haud dubie à Gange, cuius accolae sunt, ut docent cum Curtio omnes. Raderus. *Gandaridas* defendit Salmasius ad Solinum. Hodie *Bengalam* id regnum appellari credit Stuckius in peripl. maris Erythraei.

PHARRASIOS) Hos Plutarch. cap. 108. *Prasios, Prasidas* seu *Prasidas*, Iustin. 12, 8, 9. Diodor. 17, 93. *Tabrasios: Prasios* Strabo lib. 15. & Solin. cap. 55. nominat, qui Palibothra urbem incolunt. Raderus. Salmasius ad dictum Solini locum in Curtio quoque *Prasios* legendum censet.

9,2,4. *DICEBAT*) Expungit hanc vocem Acidalius, mihi potius innoxia videtur, quam necessaria.

9,2,6. *TONSOREM*) Eam rem non adeo raram videri vult Æn. Sylvius hist. de Europa cap. 6. extremo, vbi exserte clamat: *sepe tonsoris filius regio defungi honore vidimus.* Porro de humili loco natis qui clari enaserunt, toto cap. 4. lib. 3. Valer. Max. egit. plurima vero id genus exempla Zvingerus in theatrum suum contulit, pag. 949. & seqq. Item Tiraquell. de Nobil. 4, 4, 8. Nos ex Helladio apud Photium Cod. 279. huc propius pertinentia adpingemus. *Dionysius filius fuit agathonis, qui Siciliae annis duodequadragesima praesuit. Agathocles figuli filius multos etiam annos Siciliae praesuit. Hermes asiratus & seruus cum esset, Atarna (quae Thraciae ciuitas est) rex fuit. Porus Indorum rex filius tonsoris. Bradyllis carbonarius cum fuisset, Illyricum duxit exercitum. Orthagoras coquus Sicyoniae dominatus est.* Vbi facile aduertis errorem in nomine regis Indici. *Bradyllis* autem Tertulliano de Anima cap. XLVI. videtur *Balsarides* appellari; Ciceroni de offic. 2, 11. *Bargulus*. in Supplem. *Bardyllin* vocauit, ex Auctore ibi citatis. In hos ut plurimum quadrare illud Claudiani

Asperius nihil est humili, cum surgit in altum,

aliquot exemplis, & hoc Curtiano, monet Gruterus pr. notarum in Ammianum.

9,2,7. *SVB SPECIE TVTELAE*) Qua arte vsus Tarquinius Priscus, de quo Liu. 1, 34, 14. &c. & 1, 40, 2. quem ad locum Gruterus; *nihil vspiam esse vstiatius quam ut tuiores regnum inuadant pupillorum suorum, nulla exemplis demonstrari poterat. quadam proposuimus ad Epitomen 55. f. vbi Tryphonis scelus qui pupillum suum Syriae regem interfecit, proque eo regnum inuasit, narratur.* Ad cum ergo locum no-

tar exemplum *Archelai* Macedonis, ex Platonis *Gorgia*: *Agramnis* ex Curtio: *Agemnis* Corinthii ex Diodoro apud Georgium Monachum. Deinde conatus *Agathoclis*, qui apud Ptolemæum in summum potentia gradum adscenderat, ex Polybio 15, 26. & *Alexandri*, qui frater erat Leonis, ex Zonara tomo tertio. Potest his addi *Amigonus* Macedo, cui & cognomentum *uicoris* mansit, apud Iustin. 28, 3, 10. *Antiochi Eupatoris* *uicores*, apud eundem 34, 3, 9. quos tamen crimine liberat Appiani *Syriaca*. *Alberus I.* Imp. apud Cuspinianum: *Fridericus I.* Elector Palatinus, apud Trithemium in anno 1452. & *Æn. Siliuum* cap. 40. de Europa. Quantum his omnibus præferenda *Lycurgi* moderatio? qui cum fratri suo *Polybia* Spartanorum regi successisset, regnumque sibi vindicare potuisset, *Charillo* filio eius, qui natus postumus fuerat, cum ad ætatem adultam peruenisset, regnum summa fide restituit: ut intelligerent omnes, quanto plus apud bonos pietatis iura, quam omnes opes valeret. Iustin. 3, 3, 5.

9, 2, 9. *PERSEQUI TERMINVM*) Clarior erat oratio, si foret, *term. persequi*.

9, 2, 11. *LABORE DEFATIGATVM*) Labore scilicet octo annorum. Tandem enim Alexandrum secutus erat. *Loccenius*.

9, 2, 12. *NON IGNORO*) Huius orationis œconomiam distinxit noster *Causinus* in XIII. quem ad manum habes, pag. 576. *Raderus*.

9, 2, 14. *AD LIQVIDVM FAMA*) *Ouid. Metamorph. 12, 54.*

Mixtaque cum veris passim commenta vagantur

Millia rumorum, confusaque verba volutant &c.

Raderus. Fama ne tunc quidem, cum aliquid veri asserit, sine mendacj viuo est. Tertulian. apolog. cap. 7. Sed, ut loquitur Ouid. Metam. 9, 138.

veris addere falsa

Gaudet, & è minimo sua per mendacia crescit.

Tacit. Agric. 30, 4. omne ignotum pro magnifico est. Marcellin. 21, 16. Fama vero que mille (ut aiunt) linguis rerum misere exaggerat fidem. Quibus multa passim similia. Vide de ea re disputationem Afanis Blachorum ducis, apud Nicetam lib. 1. de Imp. Alexii.

NOMINIS QVAM OPERIS) Simile fere illud *Taciti 6, 30, 6. de*

Tiberio: magis fama quam vi stare res suas.

9, 2, 15. *MOENIVM*) *Sebifius* dubitabat *montium* substituere, propter *Marcellini 24, 22. locum supra ad 8, 14, 13. notatum, vbi collibus comparantur. Olim etiam Bongarsius id coniecerat, inductus Codicis Pith. scriptura, mentium. Sed illud nimistumidum esset; murisque etiam assimilatos ibidem reperies. Ceterum Indici elephanti nouem cubitorum altitudine, latitudine vero quinque habentur. Alian. 13, 8.*

SI NOS FABVLÆ) Sic apud *Senec. Suaf. 2. Porcius Laeto: Arma nobis fabula exciuiunt? & paulo supra Triarius: Non pudet Laconas ne pugna quidem hostium, sed fabula vinci. vbi sententiam quæ statim sequitur: magnum & alionnum virtutis nasci Laconem &c. sic rectius legi putem; magnum est alimentum virtutis, nasci Laconem. ego quidem anchoramentum aut sacramentum potius dixissem. cetera; ad certam victoriam omnes remansissent; ad certam mortem tantum Lacones, caue mutes. Pertinet hæc etiam *Liu. 22, 15, 1. ex emendatione Rubenii: Fabius pariter in suos haud minus, quam in hostes intentus, prius à fabulis inuictum animum præstans &c. antè legebatur, prius ab aliis, insulte.**

9, 2, 16. *RARVM ANIMAL*) Utique necesse foret rarissimum esse inuentu, tandemque in vniuersum extingui, si verum esset quod *Plin. 8, 10, 1. Aristotelem ait scribere: non amplius quam semel gignere, pluresque quam singulos. Certe nec*

Aristoteles tam fatuam sententiam prodidit; nec adeo retulit Plinius. legendum ergo, ut innuunt alii Cod. *nec amplius quam singulos semel* (hoc est eadem vice) *gignere: pluresque vivere ducentis annis; & quosdam trecentis.* Eadem fere notio particulæ semel est in his quoque Plinii 7, 48, 6. M. Valer. Corvinus sella curuli semel ac vicies sedit. Elephantos autem potro non esse raros in India tam ex veteribus, quam etiam hodiernis constat. Certe Plin. 6, 19. & 20. Partalidis regi 700. elephantos, Taluctarum 400. Andaris mille, aliis plures aut pauciores tribuit. Praeforum regi pedisum sexcenta millia, equitum triginta millia, elephatorum novem millia, per omnes dies stipendiari scribit. Ex recentibus Bartolius in Asia, pag. 186. videatur.

NEC FACILE CAPIATUR) Quomodo capiantur, docet Strabo lib. 15. Arrian. Ind. 2, 22. Diodor. 3, 26. Ælian. 8, 10. & 15. Tzetzes Chiliad. 4, 122. Raderus. Adde Plinium 8, 3.

DIFFICILIVS MITIGETVR) Hoc quoque singulari capite docet Ælianus 10, 10. Plurima super hac re Gesnerus ex antiquis scriptoribus adducit lib. 1. de quadruped. voce *de elephanto*, lit. E. pag. 432. vbi superioribus sequentibusque paginis totam de elephantis, & iucundam sane auditu historiam cognosces. Raderus.

9, 2, 21. **ELIDVNT**) Malim, *elidens*: quod & Sebilio visum.

9, 2, 26. **ET OCEANVM NISI**) Ita distinguerem Oceanum: nisi obster ignorantia, inde victores &c. Sebilus. Ego non assentior: nondum enim tum ad Oceanum peruenerat sed eo ibat: vltus est autem præteriti voce *peruenimus*, paulo post futuri significatione, quam ei tribuit vocula *nisi*, ut fere supra 4, 14, 22. *nisi quod in vobis est*, ipse ego maiore parte captiuus sum: hoc est, ero & permanebo captiuus maiore mei parte (uxorem, matrem, liberos significat) nisi vestra virtute velut pendentem adhuc captiuitatem auertatis.

9, 2, 27. **DIVES ET IMPELLIS**) Idem Gallorum elogium apud Tacitum 11, 18, 2.

9, 2, 28. **PER VOS**) Concipi hoc eadem formulâ debuit, qua similes obtestationes solent: *Per ego vos*. Ita Modius 4, 14, 24. emendabat: *Per ego vos deos patrios &c.* Et multa talia cum alii pridem, tum nuper in elegantissimis suspitionum libris V. Cl. Ian. Gruterus collegit. Acidalius. Videantur obleru. Gronou.

COMMILITONE MQVE) Sueton. Cæs. 67, 2. *nec milites eos pro concione, sed blandiori nomine commilitones appellabat.* quod repræhendit August. apud Victor. in Epit. 1, 1. optima ratione. ipse post bella civilia vocabat milites. Sueton. Aug. 25, 1. Sic apud Tacit. 33, 3. Agricola. Aliorum exempla plura vide apud Brilson. lib. 4. de formulis: rationem apud Clapmar. de arcan. 6, 16. *Sacerati commilitones, immo etiam mei consecrati &c.* Maximinus apud Capitola. in Gordianis cap. 14. vbi appareat consecrati maius aliquod esse quam *commilitones*, non ergo idem, ut putarunt Viri docti. ridicule enim ita dixisset Maximinus, nec alia vi, quam si sic: *commilitones, immo etiam mei commilitones.* Potius suspicor eo sic vocasse, ut reuocaret in mentem ipsos se consecratisse fecisseque Imperatorem.

9, 2, 29. **QVI NIHIL VNQVAM**) Ita Scipio suos hortatur, ut à se sumant exemplum morum ac industria, apud Appian. in Punicis. similia exempla reperies apud Fabrum Semestr. 3, 20. & Gruter. discurs. in Tacit. cap. 15. Pertinent huc illa Taciti H. 2, 76, 2. *simul ipse qui suadet considerandus est, adyctatne consilio periculum suum, istaque Liuii 7, 32, 10. debere etiam intuari cuius ductu auspicioque inuenda pugna sit: virum qui audiendus duntaxat magnificus adhortator sit, verbis tantum ferox, operum militarium expertus, an qui & ipse tela trahere, procedere ante signa, versari media in mole pugnae* scilicet.

Comment. in Curtium. lib. 9. cap. 2. num. 31. 34. & c. 3. n. 2. 4.

sciatur. Quibus in verbis dispice, an pro qui audiendus, reponendum sit, qui audiendi.

IN MANIBUS MEIS) Paschalius de coronis 6, 20. hoc Curtii, pluribusque aliorum auctorum locis probat, victores palmas non capite tantum, sed etiam dextra manu prætulisse: quod diserte tradit Pausanias lib. 8.

HERCULEM LIBERVMQVE) Quorum amborum columnæ, expeditionum suarum termini memorantur: in comparatione Liberi & Herculis Epigramm. 4, 12, 33. Ἀμφὸς ἢ ἐὺλας οὐκ ἐξοισίε. vbi certe non Gaditanae Herculis columnæ intelligi possunt, sed alia in India quaeri debent. quomodo enim alias contermina Bacchicis? Herculem autem ibi quoque monumentum itinerum laborumque suorum erexisse consentaneum est: & ex Strabonis tertio, tum Solini cap. 52. firmatur. in Strabone: aras pro termino posuit Alexander, imitatus Herculem & Bacchum. Nam illi quoque aris signauerunt expeditionis suae terminos, vide mox ad 9, 3, 19. Seneca de benef. 7, 3, 1. Alexandrum per Liberi Herculisque vestigia felix temeritas egit. Longe hinc abest apophthegma quod ei nescio quam bona fide, tribuit Plutarch. apophth. cap. 41. se omnia sua opera, ne cum vno quidem dicto Hercule conferenda censere. Idne dixisset homo gloria deditus, cuius nec naturam nec modum nouerat, Herculis Liberique vestigia sequens, ac ne ibi quidem resistens vbi illa defecerant, vt ait Seneca de benef. 1, 13, 2. & epist. 94, 68. vltra Oceanum solemque, indignatur ab Herculis Liberique vestigijs victoriam flectere. Declamatores apud Senecam alterum Suasoria I. Intra has terras calum Hercules meruit. Et: vltra Liberi patris tropæa consiimus. Solent autem vt vides, Hercules & Bacchus fere coniungi, quod vterque in iisdem oris longinquam militiam exercuisse feratur. quibus cum Alexander, tum alii qui procul ab domo bella gesserunt, comparati sunt. Sic apud Plin. 7, 26. de Pompeio: equato non modo Alexandri Magni rerum fulgore, sed etiam Herculis prope ac Liberi patris. Quod iudicium etiam ex parte fuit Petronii in carm. de bello ciu. versu 269. totis similis Tirynthius actis. nam ad Pompeium hæc refert: quapropter verum præcedente pro Magnaque absque vilo dubio legendum est Magnum, nempe Pompeium:

Magnum cum Phæbo soror, & Cyllenia proles

Excipit, ac totis similis Tirynthius actis.

9, 2, 31. NEGAT. QVOS ALLOQVOR) Bona distinctio negat quos alloquor. nec mala: negat. Quos alloquor? Acidalius. Posteriores conuenientiores iudicauit.

9, 2, 34. ITE, DESERTO REGE) Paria sunt illa Cerialis apud Tacit. H. 4, 77, 6. Ite, nuntiate Vespasiano, vel quod propius est, Ciuis & Classico, reliquitum à vobis in acie ducent. Cui simile Syllæ apophth. relatum à Plutarcho cap. 43.

9, 3, 2. DOLOR ERIGI) Gebhardus Crepund. 3, 26. mallet egeri, vt Quid. Trist. 4, 38.

Expletur lachrymis, egeriturque dolor.

quam rem pluribus exemplis firmat. Vt gatam autem defendit Barthius aduersar. 28, 6. his fere verbis. Cum in Ouidij loco de longo dolore & in eius solatium datis lachrymis sermo sit, nulla inter duos similitudo est. hic enim locus non egressionem aut attenuationem doloris ingerit, sed libertatem illi datam testandi se per fletus. quare penitus nihil mutandum credimus. Liberior non ad copiam, sed ad libertatem iacentis antea ob timorem maroris intelligendum est. Erigitur ergo penitus cordibus impressus dolor, & hactenus fremens obscuro gemituque conceptus tacito, cum in oculos venit, & metus paulum victo in lachrymas velut ruptis catenis aut vinculis exit. Vide Indic. erigere.

9, 3, 4. DETRAHENTEM GALEAM) Posseuius de Magno Moscho

Q 99 2

Mofchorum duce Basilio, si rite memini, legato, sibi confuetum honorem non exhibenti, pileum clauo adacto iussit capiti affigi. Raderus. Dracula Valacho tribuit Bonfinius 3, 10. Obseruatu dignam rem ex Luitprandi legatione non prateribimus. *Cum pileatus equitarem, meque Coroplates à longe profpiceret, filio celeriter directo, mihi mandauit, fas non esse quempiam, ubi Imperator (Constantinopolitanus) esset, pileatum, sed teristratum incedere &c. quod nostris omnibus nimis uerpe uidetur, ipsi soli (de legatis Græcis loquitur) capite operis Imperatores nostros desculantur.* Antiquum autem exhibendæ uenerationis morem fuisse caput alicuius causa nudare, cum res feret, ostendetur ad illa Sallustii Hist. 5, 1, 4. *Quibus de causis Sullam in uictoria dictatorem, equo descendere, sibi uni assurgere de sella, caput aperire solitum.*

9, 3, 5. *TVM COENVS*) Huic Cœni orationi hanc Oeconomiam una cum argumento præfixit Caullinus: *Artificiosissima, inquit, hæc responsio, in qua primum milites dant manus suo Imperatori, promptissima quæque obsequia polliceri; mox leni insinuatione spargunt mites querimonias, quarum tanta sunt illecebra, ut quærendæ audivissimum gloriæ inuenem molliori tractent articulo, & reuoluerent laudem: sibi quoque subsidium, & cessationem laborum in hac ærioniosissima expeditione suauiter, & magna rationum efficacitate flagrant.* Raderus. Confer cum hac oratione, Græcam Arriani 5, 4, 13. & Senecæ Suasor. 1. ab initio.

9, 3, 10. *CICATRICES PVTRIA*) Acidalius emendat *uirpia*, non equidem male, sed Modiana scriptura æque commoda. Raderus. Rem quod attinet, firmissimum huic negotium apud Tacit. 1, 34, 3. quo loco veterani quidam *premsa manu* (Germanici) *per speciem osculandi, inseruerunt digitos, ut uacua denudius ora coningeret: alij curuata senio membra ostendebant, mox: nudant uniuersa corpora, cicatrices ex uulneribus &c. exprobrant.* Pertinent huc apud Senec. Suasor. 2. à pr. *arma non passura manus, hebetataque senio an uulneribus corpora.* Adde infra 10, 2, 12. Iustin. 12, 8, 12.

9, 3, 15. *TECVM, QVAM SINE TE*) Seneca epist. 47, 4. *si, ut isti de domino loquantur, quibus coram domino loqui non licet.*

9, 3, 19. *DVODECIM ARAS*) *Ingentes instar currium*, Arrianus 5, 4, 26. L. *cautorum*, Diodor. 17, 95. Fecit harum etiam mentionem Geographus in tertio. Plutarch. cap. 109. narrat Præstorum reges, traiecto flumine, posteristempore ibi hostias immolasse, Græcoque ritu aras illas Alexandri ueneratos esse. Fixæ sunt hæc aræ *in ripa*, ut Solinus cap. 52. ostendit: & expresse Philostratus lib. 2. extremo, qui alia quidem addit illustra. Raderus. Iustin. 12, 10, 6. aras has aliquanto postea statutas inuuit, haud dubie falso. Sic autem antiquitus limites fuisse positos nonnullis exemplis ostendit Strabo lib. 3. Ita Solinus cap. 49. Bacchi, Herculis, Semiramidis Cyrique aras apud Pandam in Sogdiana statuit, quos credere possis, fuisse terminos *Liberi Patris*, Alexandri militi superatos sup. 7, 9, 15. Sed & in ingressu Asiæ duodecim aras statuit Alexander. Iustin. 11, 5, 4. *duodecim aras deorum*, nisi forte numerus ad deos pertinet, ut aræ dicatæ fuerint duodecim diis: nempe maioribus, qui *Consenes* dicti Latinis. Arrian. 1, 4, 7. numero non definito *aliaria struxisse* ait *Iouis descensori*, & *Mineræ* & *Herculi*, *ibi unde ex Europa soluit, & in eo Asia loco in quem descendit.* Sed hoc pro descensu, voti causa fecerat. *Aram Druso sitam* eiusmodi initium habuisse, certe ab ipso, non ab alio in illius honorem, exstructam uideri, ad Tacitum 2, 7, 3. notauimus. Istaque locutio niti possit etiam loco Marcellin. 23, 18, qui & alias huc pertinet: *aræ Alexandro Magno, Cesarique Augusto sacratæ.* hoc est, quas illi sacrauerunt. Tales fuerunt *uictricum legionum aræ*, apud Sueton. Tiber. 14, 4. Ita Demonaë tranfensio Iaxarte *aras Apollini Diolymco statuit*, apud Plin. 6, 16, 9. *Cæsar in Pyrenæo*, Dio. lib. XLI. Non autem has Indicas Marcellinus intelligit, sed alias iuxta Borythe-

rysthenem : quas tamen Herbersteinus in itinere suo Moscovitico frustra se quasi-
uisse testatur. Earum nihilominus meminit Guaguinus pr. tomi 2. rerum Polon. De
Indici itineris signo variat etiam Glycæ narratio : *Quoniam Alexander ad Indos extremos ,*
ipsi quoque Oceanum , & maximam Brachmaniam insulam peruenisset , columnam statuit cum
inscriptione huiusmodi ; Alexander Rex hucusque penetravit . Verum cum pluribus & me-
lioribus Plinius 6, 17, 23. ad Hypasin Alexandri iuenerum terminum statuit , exasperato ta-
men amne , arisque in aduersa ripa dicatis . Quod & apud Suidam exstat in Βεγγυρίε .
remque , præter Diogneti & Betonis testimonium , firmat ipsius regis epistolis . quem se-
cutus est Marcianus Capella libro 6. vt mirer scribere Plutarchum , Πραξιός διαβαίνας τας
transgredientes flumen aras Alexandri venerari , cum in ipsorum ripa positas illi tradide-
riant . nisi pro flumine quod Praxitruiciant , Gangem velis accipere : qui tamen si Cur-
tio fides est , vndecim circiter dierum itinere ab Alexandri aris absiuit . Nisi forte , vt
videtur , Plutarchus hic eos auctores sequitur qui Alexandrum ad Gangem vsque perue-
nisse scribunt , vt apud Strabon. lib. 15. Craterus in epist. ad matrem Aristopatram : Ar-
rianus periplo maris Erythr. 3, 22. & Lucan. 3, 230.

Qua colitur Ganges &c.

Hic , vbi Pellæus post Tethyas aquora ductor

Constitit , & magno vinci se fessus ab orbe est.

Ceterum Plinius 6, 25, 2. alias etiam aras Alexandri in promontorio Carmaniae collocat.
Ptolemæus etiam in Scythia trans Caucasum columnas Alexandri : & deceptus ab eo
Volaterranus , apud Riphæos . Sed erroris Ptolemæum conuincit Salmasius ad Solin.
pag. 789. vbi prolixè quoque de aris his Alexandri disputatur : quem locum quia per
angustiam temporis relegerè non possum , apposui quæ ad Curtium mihi obseruata
erant ; quamquam vix putem aliquid nos allaturos , quod ille admirabili industria si-
mul & doctrina non præceperit . Arrianus periplo mar. Erythr. 3, 3. testatur iuxta Min-
nagora , in sinu Barygazano , suo adhuc tempore seruata fuisse exercitus Alexandri ve-
stigia ac monumenta , cuiusmodi sunt antiqua sacella , altaria , fundamenta castrorum , maxi-
mi putei .

IVSSIT EXTENDI) Idem Iustin. 12, 8, 16. Diodor. 17, 95. Plut-
arch. cap. 109. Orosius 3, 19. Apud Senecam Suisor. 2. Senecio qui non nisi gran-
dia probabat , calceos quoque maiores sumebat &c. inuenit cognomen , vt diceretur
Grandio .

SPECIEM OMNIVM) Acidalius leuiter dubitat reponendum , ho-
minum , ex Diodori verbis *ἀπὸ τῶν οὐραίων μεγάλων ἀνδρῶν* , relinquere iudicia magno-
rum virorum .

9, 3, 20. *COENVS*) Confirmat hoc Arrianus 6, 1, 4. quapropter Scali-
gerum memoria lapsum fuisse credidi , cum in Iustino 13, 4, 14. pro *Scyno Coenum* repo-
stum iret . infra tamen 10, 1, 43. Coeni mentio est , sed suspecta : quam examinabimus
suo loco .

9, 3, 21. *MEMNON*) Hunc tamen multo ante descivisse ab Alex-
andro , scribit Diodorus 17, 62. nisi de alio sentiat . Sed hæc relinquenda iudicaba-
mus Indici .

PEDITVM VII. M.) Imo plusquam XXX. M. Si credimus Diodo-
ro 17, 95.

9, 3, 22. *MILLE NAVIGIIS*) Sic distingui aptius visum fuit , vt
hinc nouus inciperet sensus . Porro Arrianus 6, 1, 8. bis mille nauigia numerat , inter
quæ triginta remorum naues octoginta . forte etiam quædam duodecim ordinum . quales
insinuasse Alexandrum Magnam ferunt apud Plin. 7, 56, 21. nisi forte id postea fecerit ,
cum

cum Babylonem reuersus, omnia in luxum magis quam magnificentiam verteret. Ceterum *mille nantium classen* molita quoque dicitur Persepolis supra 5, 7, 8. Totidem, aut paulo plures, Græcos Troiano bello habuisse ex Homero constat, & auctoribus, quos ad Iliad. 2, 609. citat Spondanus. totidem aduersus Germanos comparauit Germanicus apud Tacit. 2, 6, 2. 2, 23, 2. & aduersus Constantinopolin duxit Ingerus Rufforum dux, teste Luitprando.

PER AFFINITATEM) Litiū, interuentu matrimonii compositarum exempla habet Arnifæus de iure connubior. 3, 6, 11.

9, 3, 23. *NICÆAM*) A victoria de Poro reportata dictam [Diodor. 17, 95. Arrian. 5, 3, 1. Strabo lib. 15.] Græcis νίκη victoria. Stephanus οὗτος πόλιν οὕτω cognomines Nicæas enumerat. Raderus. Tale δὲ ἔργον τῆς νίκης quo loco pugnatum est primum cum Dario, in Illico sinu excūctasse Alexandrum, auctor est Herodianus 3, 12. urbem nimirum, Alexandriam quidem nomine, sed tamen in victoriae monumentum conditam. Multis autem urbibus ab eiusmodi euentu nomen est inditum. Sic ab Augusto post Actiacam victoriam appellata Nicopolis apud Sueton. 18, 4. Strab. lib. VII. & Mamertinum gratiar. act. cap. 9. quæ hodie *S. Maura* est teste Leunclauio, in Pandect. Turcic. cap. 176. nam alii apud Ortelium dissentiunt. Est & in Mæsia Nicopolis, quam indicium victoriae contra Dacos Traianus condidit, Marcellino 31, 16. teste, hodie Turcis Nigeboli. Leunclau. cap. 51. Aliam in Armenia minore post Ponticam victoriam Pompeius apud Dion. lib. 36. condidit. Thesalonica à Thesalica Philippi victoria nomen habere videtur Stephano. Sic apud Lucian. de conscrib. historia, quidam ineptus scriptor ciuitatem in Mesopotamia iam condidit. Adhuc tamen deliberat, an eam Nicæam à victoria nominari conueniat &c. Ita Fridericus I. Imperator in obsidione Placentiæ castra sua in modum urbis exædificata *Victoriam* appellauit. Cuspinianus. Sic à Variana Arminii victoria campum ad oppidulum Hornam in Westfalia, *Winfeldt* appellari Lipsius ad Tacit. 1, 60, 5. adnotat. Nec dubium cetera quoque loca, saltem pleraque eorum, quæ à victoriae appellatione, quacunque lingua nomen trahunt, id eiusmodi origini debere.

BUCEPHALON) Seu *Bucephalon*, seu *Bucephala*, seu *Bucephalen*, seu *Bucephalam* varie scriptam reperies. Stephanus Βυκεφάλιον scribit: Strabo lib. 15. Βυκεφάλιον. Porro Bucephalum Onesicritus & Arrian. 5, 3, 1. senio confectum sine vulnere defecisse memorant. Plutarch. cap. 107. ex pralio cum Poro, non extemplo, sed post, ut plerique produnt, sub vulnere curatione: ut Onesicritus est auctor, ob senium labore confectus. nam triginta annorum etate ait eum defecisse. Mortem eius tulit Alexander grauius; non aliter existimans quam si familiarem & amicum amisisset. In memoriam eius super Hydaspem condidit urbem, quam appellauit Bucephalam. Ex Radero. De Bucephalo vide supra ad 6, 5, 18. De eo haud dubius error est Sabellici, scribentis in pugna ad Granicum cecidisse. Memorabile quod cap. 30. An seni sit gerenda respub. Plutarchus narrat. Alexander Bucephalum iam annis grauiorem nolens premere; ante pugnam alius rehebatur equis, obiens exercitum & ordines instruens: deinde illum data tessera conscendebat, in hostes ducebat, ac decerabat. De urbe eius cognomine vide etiam Melam 2, 47. Plinium 6, 20. Solin. cap. 47. aut vt alii numerant 57. Iustinum 12, 8, 8. Urbs autem ista vocata fuit *Bucephalos* à Curtio, in quo assertorem habet Arrianum peripl. mar. Erythr. 3, 21. ἢ Βυκεφάλ. ἢ Ἀλεξάνδρου. vbi nota huic quoque urbi nomen fuisse Alexandriæ, sed ad distinctionem aliarum Bucephali cognomen additum, vt vtrumque exprimeret, à quo condita fuisset, & cuius in honorem. quod quidem etiam ex scholiis in Aristophanis Nubes, vers. 22. firmatur: πλουτῖσαντο & Βυκεφάλου Ἀλεξάνδρου ἐκπετι ἀντίφρονι αὐτοῦ τῆς ἀριτῆς χειρῆμι & πόλι. Regem defuncto

equo duxisse exequias addit Plin. 6, 42, 3. vbi huius etiam vrbis meminit. Quomodo Hadrianus apud Spartian. cap. 20. *Equos & canes sic amavit, ut eis sepulchra conſtitueret.* Sed vt videtur Campuſulgoſo 5, 2, 14. Alexander id non leuitate compulſus egit, ſicut permulti principes, qui peruerſe omnia agentes, in aves atque alia animalia hac pietate viuunt, preſentia ſine vilo honore amicorum memoria. Similis inſuper exempla quædam referunt Pontani bellaria Attica 3, 1, 14. Marcel. Donatus ad Suetonii Calig. 55. Alex. ab Alex. 6, 14. Richter. axiom. polit. 170. De ſepultura honore aliis quoque beſtiis exhibitio vide Kirchman. de funer. Rom. in appendicis cap. 6. Alexandrum etiam canem *Periton* nomine eodem honore affectiſſe, vrbe quoque cognomine ei condita, Plutarch. cap. 107. narrat. Eum ex Indico genere fuiſſe, leonibus congregari ſolitum, centum minis emptum ex Theopompo refert Iulius Pollux 5, 5.

9, 3, 24. *SECUNDO AMNE*) Hydaspes, non Acesine. Verum vt hic locus recte percipiatur, paulo longius in hærendum eſt. Sciendum ergo Curtium per proſperantiam conſuſiſſe iter Alexandri, ſupra num. 20. ad ſtrem Acesinem locat caſtra. Ibi forte Cæus &c. Omiſit enim dicere, quod Arrianus ſine quinti, Acesine tranſmiſſo, ad Hydaspem veniſſe. ibi enim mortuus eſt Cæus. Arrian. 6, 1, 4. Quod ſi quis haud ſatis validum argumentum putet, quia nihil neceſſe eſt, Curtium eadem ſentire cum Arriano; ex ipſo producā argumenta, quæ ſententiam meam affirmant. ait: *Iam in aqua claſſis, quam ædificari iuſſerat, ſtabat.* at vbi ex ædificata claſſis illa in proximis Hydaspis fluuii montibus, ipſius indicio, ſupra 9, 1, 4. quod & hinc conſtat ex num. 23. huius cap. quod dicit in ædificanda claſſe ſummo Pori Taxilæ ſtudio rſum ædificata ergo fuit in Hydaspes fluuiio, qui amborum finibus medius interfluebat. Supplementa quoque variarum nationum, Arriano teſte Indic. 3, 15. iuxta Hydaspem Alexandro coniunctæ ſunt. Sic & discordes & vetera odia retrahentes Porum atque Taxilem, reliquiſſe in ſuis regnis intelligis, non ad Acesinis fluuenta, ſed Hydaspis. Oppida quoque duo quæ condidiſſe hic iterum inculcat (oblitus, quod ſupra 9, 1, 6. de iis tradidiſſet: & in errore inductus eo negotio, quod, ſicut etiam ſine lib. 5. Arrianus tradit, Alexander tum temporis non quidem de nouo iſta oppida condidit, ſed quæ ibi imbres corruperant, inſtaurauit) non in Acesinis, ſed Hydaspis ripa fuiſſe, certiffimum eſt. poſita enim ſunt iuxta locum, in quo cum Poro pugnauerat. Quæ cum omnia certiffima ſint, hoc accedit in primis magnum argumentum, quod cap. ſeq. addit: *Peruentum erat in regionem, in qua Hydaspes amnis Acesini committitur.* Quod diſerte Arrian. Indic. 3, 15. Ipſe inde oram ſoluens per Hydaspem ad Acesinis & Hydaspis confluentem nauigauit. Confirmat hæc omnia Strabo lib. 15. cui in hoc negotio merito plurimum tribuas, non vno loco; ſed hoc potiffimum: *Sylua ad Emodos mons, ex qua Alexander multam abiecit &c. compingendis nauibus in Hydaspem deduxit, ex quibus claſſem conſtruxit iuxta vrbes in vtraque fluminis ripa à ſe conditas, vbi eo tranſmiſſo Porum rici. &c.* Idem ex Ariſtobulo paulo ſupra: *Poſtquam in Hydaspem veniſſent, & Porum ſuperaffent, iter ad Hypanim facientes ad orientem, atque inde ad Hydaspem ruruſum, continuo pluiffiſſe &c. & cum nauium fabricationi ad Hydaspem immorati eſſent, & non multis diebus ante Pleiadum occaſum nauigare cepiſſent &c.* Ex quo teſtimonio multa firmantur: Alexandrum, ab Hydaspes ad Hypanim itinere facto, per eadem fere loca reuerſum eſſe: pluiffiſſe continuo per id tempus, inde fides Arriano de inſtauratis oppidis: naues in Hydaspes fuiſſe conſectas: ibi & nauigationis initium factum. Quod ſatis puto confirmatum: quamquam Curtius cum Iuſtino 12, 9, 1. & auctore ſuo Diodoro 17, 95. (nam eum, vt multis aliis locis, ita hic quoque non ſecus ac Polybium Linius, interpretatur) Acesinen velut principium nauigationis fuiſſe. Sed Diodorus etiam perinde ſeipſum iugulat. Subiicit enim: *Fruium ad ſtrem conditarum.* vbi neceſſario intelli-

telliges Accefinem, non enim de alio ibi sermo. Sed idem ipse vrbes illas ad Hydaspem statuit cap. 89. ex cuius collatione magis etiam liquebit, totam fere hanc Curtii narrationem inde translata. Nam & ibi duas vrbes, non addito nomine, conditas Diodorus ait, nominibus non expressis: quæ demum oggerit infra cap. 95. & de nauium compaginatione eundem plane errorem errat, quem Curtius. Cautior tamen Diodorus, qui non ait inferiore loco, vrbes ibi conditas, vt Curtius, sed vrbibus conditis, scilicet iam antea, tum indita nomina. Sane Curtium & Iustinum quomodo excusum, non reperio. Diodorum possim, si post hæc eius verba cap. 95. ἀντιπροσέτιον ἰσθμῶν τῆς Ἀκτινίου ποταμοῦ, subiungere liceat sex verba ex Arriani extremo quinto, καὶ τῶν διαβάσεων ἐπὶ τῆς Ἰνδοῦ ποταμοῦ. Quæ pauca verba facile deperire potuerunt libro tot locis mutilo, si tamen id factum, oportet esse antiquissimum mendum: vnde tamen colligas etiam, falli qui Curtium sub Augusto scripsisse putant. Poteram plura non indigna relatu proferre, sed in angustum me cogit præter instituti rationem etiam temporis inopia.

QUADRAGINTA STADIA) Vnde hoc hauserit Curtius, non reperio. nam Diodorus, quem sequi solet, nihil tale. Quadraginta stadia milliare Germanicum vnum admodum cum quadrante conficiunt. quis credat vno die non maius confectum fuisse spatium, prono alueo? cum præsertim Plin. 6, 17, 20. tradiderit *Alexandrum nullo die minus stadia sexcenta nauigasse in Indo, nec potuisse ante menses quinque enauigare, adiectis paucis diebus.* Quando igitur absoluisset nauigationem integram, vno die non plus 40. stadiis promouens, si 600. diurna conficienti vnus Indus supra quinque menses absumpsit? Scimus autem ex Aristobulo apud Strabonem, totum iter ab Hydaspæ ad Pattalenam insulam, quam Indus mari iam vicinior efficit, decem mensibus fuisse confectum. cum interim sæpe propter varia bella excensionis expeditionesque essent faciendæ. Plutarch. cap. 115. septem modo numerat. Numquid igitur pro quadraginta stadia reponendum in Curtio, quadringenta. Certe necesse est, vel ob frequentiam, vt opportunis locis exponi copia possent. hæc enim causa esse solet, vt intendatur itinera; raro etiam vt minuuntur: vbi nimirum inter duo loca commoda nimis magna est distantia, quæ nec facile attingi possit. At si per singula 40. stadia loca opportuna occurrant, nihil opus erat ad earum rationem iter moderari, cum vel dormientibus in ea fuisset incidendum. Hæc igitur est celeberrima illa Alexandri nauigatio, quam leui brachio tangit Curtius, Arrianus autem à pr. lib. 6. & in primis Indic. cap. 3. accurate describit. ad cuius meliorem intellectum vsuerunt duo loca, quorum alterum supra ad 3, 13, 1. alterum de equitatu sociorum octo millium, alibi emaculauimus.

9, 4, 1. **SOBIORVM**) Malim cum Strabone lib. 15. & Arriano Indic. 1, 21. *Sibarum.* Diodorus 17, 96. *Ibos* appellat. Raderus. In Diodoro sibilus præcedentis vocis ademit cum sequenti. τῶν ἐνοικησάντων ἐπὶ τῆς Ἰνδοῦ ποταμοῦ. animadvertit vitium ad Iustin. 12, 9, 2. Bongarsius. in Iustino *Silei* vocantur, quos idem recte docet *Sibos* intelligi: nam & Orosius 3, 19. sic appellat. Stephano sunt *Sibæ.* Reineccius eosdem esse credit *Surasenos* Arriani Indic. 2, 1. nimirum quod illi præcipue Herculem colere dicantur: sed argumentum hoc nimis leue videtur. coluerunt enim eum & alii Indi, nec tamen omnes fuere *Sibæ.* Pori quidem exercitus Herculis effigiem pro signo sequebatur. Imo est ex Arriano concludere, plane diuersos fuisse populos. *Sibæ* enim ad Hydaspem coluisse creduntur; Arrianus *Surasenos* ad *Tobarem* (*Imanem* Plinio 6, 19, 11. ponit. qui forte *Oxidracæ* fuerint: qui Oroasio 3, 19. *Subgra.* Plinio 12, 6. *Sydracæ.* Diod. 17, 98. *Συδρακῶν.* etiam Curtianis Mss. 9, 4, 2. *Sudracæ.*

9, 4, 2. **AGROS RELICTOS ESSE**) Alii *agros relictos se*, vitiose, maiores suos esse de exercitu Herculis, se (nimirum qui Alexandri tempore viuebant) *agros relictos* (vbi

(vbi aut à quos) cepisse sedem, quam ipsi (qui ipsi? qui loquebantur, an maiores eorum?) obinebant. Melius utique alia edit. & Mss. *agros relictos esse* nimirum maiores suos, ad quos necessario hæc referenda. Quæ quidem & Acidalio in mentem veniebant, quare vtrumque illud *se & esse* delendum putabat; *agros relictos cepisse sedem*, quod & Bongarsio visum, & verum puto, quin & superiori *esse* itidem eliminato sic concepta hæc fuisse primitus: *Hi de exercitu Herculis maiores suos commemorant agros relictos cepisse sedem &c.* Nam si verbo illo vti voluisset, non esse magis, quam *fuisse* dixisset. *Ægros* autem in coloniis eiusmodi relinqui solitos supra ad 7, 3, 23. observatum est. Sic urbem ad Acesinem Alexandri iussu conditam, mercenariorum ad militiam ineptis, senio puta, aut vulncribus, attribuit Arrian. 5, 4, 27. Pompeius apud Dion. lib. 36. urbem eo loco quo Mithridatem vicerat, condidit, quam vulnerati aut ætate confecti milites sui haberent.

9, 4, 4. *ALIA GEN(S)* *Agalassenses* vocat Diodor. 17, 96. à quibus longe absunt Malli qui Hydraoten transgressi ab Alexandro victi expugnatique sunt: apud Arrian. 6, 1, 28. nam hæc adhuc ad Hydaspem gesta, quæ Arrianus 6, 1, 14. concilise: *Indos Hydaspis ripam accolentes parùm deditionem facientes in amicitiam ac fidem recipias* (Sibas siue Sobios intelligit) *parùm ad arma confugientes* (Agalassenses aliosque vicinos innuit) *vi subiebat.* Porro magna celeritate in Mallos & Oxydracas contendebat &c. Sed fefellit Explanatorem Curtius, qui statim subjicit; *Alteram deinde urbem &c.* quam historiam cum narret Arrian. 6, 1, 30. credidit Explanator debuisse eandem seriem rerum secutum, in proxime præcedentibus eadem narrare, quæ Curtius ante dicta verba, *Alteram deinde &c.* narrauerat. Sed nimirum noster cum Diodoro hanc alteram urbem supra Mallorum regionem positam fuisse volunt, Arrianus in ipsis Mallis. Vide infra ad num. 15.

9, 4, 5. *FLVMINVM* Quorum enim? Ex Curtii mente, necesse est accipias Acesinem & Hydaspem, iam non seorsim fluentes, sed vnum in alueum redactos.

9, 4, 6. *DESPERATA SALUTE*) Diodorus 17, 96. contra: *Opido per iram* (Alexandri) *incenso, maximam illorum partem comburis.* Arrian. 6, 1, 31. cum Curtio facit. Raderus. Multa eius desperationis exempla notauimus ad Florum 2, 18, 15. b. quibus adde Pompeianos Cordubenses apud Hirtium de bell. Hispan. cap. 34. & Thaleses Numidas in Sallust. Iugurth. 76, 5.

9, 4, 7. *DELEBANT INCOLÆ*) *Adiuuantibus ignem, qui alias ad extinguendum opem ferre solent, vt loquitur Lilius 34, 38, 10. de incensis ædificiis in oppugnatione Lacedæmonis, iussu ducis Spartani, ad hostium incursum inhibendum.* Cui negotio similis est Iudaorum dolus, quem de bello Iud. 7, 6. refert Iosephus.

NATURÆ IVRÆ) Gronouius in diatribe ad Statii Silu. cap. 61. Naturæ vera. *Sic omnes Modii, & duo, quorum nos excerpta habemus. Scio ex glossa siue potuerunt iura.* Verum Acidalius ait nimum nos membranis tribuere, si contra verum iis niti sustineamus. Gronouius probat *verum* pro æquo sæpe poni, quod etiam nonnullis exemplis ostendit Brantius ad illa Cæsaris de bell. Gall. 4, 8. *Neque verum esse, qui suos fines tueri non potuerint, alienos invadere.* Vtrum eo Curtius hic vti voluerit, ambigo. Nec omittendum est quod excerpta Pal. 1. & D. quæ eadem putamus esse, quorum Gronouius mentionem facit (ipsius enim beneficio ad nos peruenisse, in Var. Lect. libello testati sumus) confirmant vulgatam lectionem, *iura.* vt quidem nobis ab Iuvene & docto & diligente perscripta sunt.

9, 4, 8. *TRIA FLVMINA*) Vide infra ad num. 15.

R r r

9, 4, 10.

9, 4, 10. *HINC METU*) Non constituo, membranarum *casu*, an excursorum *metu* verius: quorum & neutrum fortasse verum. Acidalius. *Casu* seruat Raderus, & explicat de coitu fluminum. Ego *metu* præferam, idque interpreter de ipsis nautis in periculo trepidantibus, nisi forte de metu militum hic fuit, vt sup. 4, 9, 20. & inf. 9, 9, 15. vbi plura.

9, 4, 11. *MAIORA OMNIUM*) Hoc est *maxima omnium*, vt volunt, quorum sententiam & probationes in Indicem referimus. Mihi quidem cum Acidalio & Sebifio potius videtur factam hic verborum transpositionem, legendumque; *In oculis omnium duo maiora nauigia submersa sunt*, tum quod Curtium hæc magis sapiunt, qui non delectatur insolentia phrasium, quæ hic duplex, & *in oculis*, non adiecto cuius, & *maiora omnium*: tum quod rei veritas hunc sensum non patitur. *Duas longas naues* submersas Diodorus 17, 97. tradit: cui plane consentit Arriani narratio 6, 1, 19. si recte perpendas. Fuerunt ergo naues illæ ex octoginta triacontoris Arriani 6, 1, 8. qualibet illarum, vt consentaneum est, nihil superiores magnitudine. *longas* appellat noster 9, 9, 2.

9, 4, 12. *NATATVRJ*) Sunt qui negent sciuisse. Zonaras ex Plutarcho cap. 102. & forte hac de caussa *amicis*, vt *exciperent eum, haud procul nabant*: siue, vt Sebifius volebat, *nauigabant*. Cui tamen non assentior, cum in communi periculo non vacasset ipsis suo arbitrio nauigare. Ego de amicis qui in eadem naue erant, intelligo. plane vt in periculo Pyrrhi apud Plutarch. Pyrr. cap. XXXII.

9, 4, 15. *INDE VENTVM*) Iterum nobis occurrit haud parua difficultatis nodus. Ait Macedonem venisse in regionem Mallorum, cum iam reliquisset confluentes Acesinis & Hydaspis, post urbem ab incolis crematam, cuius arcem tria flumina stringerent; postque periculum in confluentium istorum superatum. Secutus est; vt licet credere, Diodorum 17, 97. nisi qua illum non cepit. Sed ambos erroris conuincit diligentissimi scriptoris Arriani narratio 6, 1. cui penes me fides confirmior, quod non vt alia, vel cum geographorum sententia, vel secum ipsa pugnat. Nam ecce postquam nauigationem Alexander per Hydaspem, vt supra quoque demonstrauimus, orsus est, accolæ vtriusque ripæ perdomuit, inter quos & Sibas Arrianum innuere, paulo ante dictum est. Periculum autem classis in confluyente Acesinis & Hydaspis accidisse narrat Arrianus, post quod alias ab Alexandro gentes subactas, donec reparata classe, iter in Mallos persequeretur: in quibus locis urbem illam summa vi defensam per desperationem incenderint incolæ. Quæ quidem nullam plane contradictionem continent. At Curtii narratio de confluyente trium amnium ne Diodoro quidem consentit. ille enim non vt Curtius tres diuersos amnes vno loco iungit, quam insignem obseruationem nec alii prætermisissent; sed Acesinem cum Hydaspem, quem iam ille receperat, in Indum effundit. De periculo autem classis vterque falsus videtur. nam si ad Indi confluentes id accidit; non postea demum ad Mallos peruenit: si hoc verum est; in confluentibus Acesinis & Hydaspis Alexandrum periclitatum apparet. Apud Mallos enim Acesines in Indum exit, vt Arrian. Ind. 1, 13. scribit. quia tamen addit in Oxydracis (qui forte *Δαυδρακίς* Dionysio versu 1138.) Acesini Hydaspem misceri, quos populos conterminos fuisse consensu traditur, non adeo longe distare potuerint Acesinis & Hydaspis confluentes, à confluentibus Acesinis & Indi. Eadem confusio causam alii quoque contradictioni dedit: nam infra 9, 8, 3. dicit eum secundo flumine in fines Mallorum peruenisse; postquam hic iam tum idem asseruisset, totque res in ea regione interim gestas exposuisset.

OXYDRACARVM) Aliis aliter appellari diximus ad 9, 4, 1. Iacobus de Viuriaco hist. Iherosol. cap. 90. Gymnosophilas & Oxydracas pro iisdem habet; in excur-

excursu, cuius auctores Augustinum Isidorumque, cum Plinio & Solino laudat. Vide & Reineccium tom. 3. pag. 184.

PERICULI SOCIETAS) Respexit hunc locum Fam. Strad. lib. V. de B. Belg. *Periculi societas persfacile homines iungit.* Canibus etiam hoc inseuisse natura traditur, vt pugnantes inuicem conspecto lupo prorinus inducias faciant. non ergo mirum si imminens periculi metus etiam homines id edocuit. Notauit id de Hierosolymitanis Tacit. H. 5. 12. 6. *in duas factiones ciuitas discessit, donec propinquantis Romanis bellum externum concordiam pareret.* Apud eundem 12. 33. 2. forte non absurde correxerit: *additis qui pavem iniuriam metuebant.* Metus enim a potentiore, iungit contra eum infirmos etiam ante periculum aut iniuriam. Vnde & Octavianus apud Dionem 45. 3. 26. quum Lepidum Antoniumq; pariter odisset, neutrum audebat aggredi, ne illos aduersus se coniungeret. Tendit eo Lilius 27. 32. 5. ostendendo quam multi studuerint dirimendo inter Aetolos & Philippum bello, *non tanta Aetolorum cura, quam ne Philippus rebus Graeciae immisceberetur.* Contra Isinaelem Sophum vires iunxerunt Iacuppi filii, haecenus hostes, vt ex Iouio scribit Surius ad Ann. MD. De Syncretismo vide Plutarch. in libello de fraterno amore.

OCTVAGINTA MILLIA) Alii *Novem millia.* Id cum falsum esse nemo dubitet; Curtio redonandum putavi, quod ipsum scripsisse, etiam si aliorum scriptorum ope non iuuaremur, totus hic locus clamat. Diodorus 17. 98. vnde haec desumpta, totidem numerat. & quamquam ad nouenarium numerum inclinent alii libri; tamen ex Pal. 1. qui VIII. M. habet, Curtium a Diod. non discessisse deprehendi.

9, 4, 17. **GANGEM**) Non latuit huius loci difficultas Glareanum, quippe videbat nec praecedenti Curtii narrationi conuenire isthaec posse, nec illis quae paulo post subiiciuntur: *Cessisse illis mentibus Gangem &c.* ideo coniecerat legendum: *Gangem amnem & quae ultra essent coactum transmittere, vt rē coactum ad Alexandrum referatur.* Id valde absurdum visum Radero, qui veram Curtii scripturam certo definire autumat; *Non quidem Gangem amnem & q. u. e. coactos transmittere.* Sed pro Glareano possemus dicere, Radero non venisse in mentem *transmittere* idem interdum esse quod *omittere, praetermittere.* apud Romanos *vis imperij valet, inania transmittuntur,* ait Tacit. 15. 31. 2. Ipsius autem coniectura merito suspecta est nimiae liberalitatis: nec enim vnā modo voouam, vt affirmat, sed duas adiecit. Ergo Glareani coniecturam merito praetulerim. Nisi forte pro *Gangem* scripsit aut sensit Curtius *Indum.* Distinctionem etiam mutem: *Indum & q. u. s. c. i. u. i. f. s. m. bellum indomitis gentibus obiectos. Vt s. s. a. ei Oceanum, trahit extra sidera. &c.*

9, 4, 18. **NOVIS ARMIS**) Ad sua respiciunt opinor, non hostilia. vide sup. 9, 3, 21.

CALIGINEM AC TENEBRAS) Declamatoria sunt, qualia apud Senec. Suas. I. Lucan. 5. 4. 42.

Seuā quies pelagi &c. Loccenius. Acidalius Virgil. Aen. 1. 93. respici putat, illis *noctem profundo incubantem,* quibus tamen addi vocem *maris* nihil attinet.

9, 4, 21. **QVAM PETERET**) Melius Acidalius: *Ne inuiderens sibi laudem, quam peteret, Herc. & Lib. patris terminos transiturus. Ipsos regi suo &c.*

9, 4, 22. **OMNIS MVLTITVDO**) Adde infra 10, 7, 11. Recte seditiosus populus maris fluctibus nunc intumescens, nunc residentibus, a scriptoribus comparatur. sicut Maro fluctus ipsos cum populo tumultuante composuit. Aen. 1. 152.

*Ac veluti magno in populo, cum sepe coorta est
Seditio &c. Raderus.*

*Nihil tam incertum, nec tam inestimabile est, quam animi multitudinis. Liu. 31. 34. 1.
Multitudo omnis, sicut natura maris per se immobilis est: ut venti & aura ciant, aut tran-
quilli, aut procellosi. Idem 28, 27, 10. ex Polybio Seneca Herc. Fur. vtrf. 169.*

*Illum populi fauor atomium,
Fluctuque magis mobile vulgus,
Aura tumidum voluit inani.*

Vulgaram eam similitudinem appellat idem Liu. 38, 10, 3.

9, 4, 24. *SPECIEM MULTITUDINIS*) Simile strategema Eu-
menis adnotat Diodorus 19, 37. & scriptores vitæ, cum Polyæno 4, 8, 4. Ignibus ac-
censis speciem auctorum aut manentium castrorum obiectam hosti reperies apud Liu.
27, 44, 7. & alibi passim.

9, 4, 25. *SED METVRE*) Aliæ edit. addunt, *sed, non traditur me-
tune*, quod eliminandum censuit Palmerius cum Modio; defendit Acidalius, & sane
tolerari potest. Habent quidam, *sed ut traditur*, ex quo Acid. *sed hand traditur*. pla-
cet, si etiam facias, *profugerint*.

9, 4, 26. *OXYDRACARVM*) Negat Arrian: 6, 2, 18. *Infortunium hoc
in Oxdracis Alexandro obtigisse communis opinio est: quod tamen apud Mallos, liberam In-
dorum gentem, accidit. Nam & urbs Mallorum erat, & à Mallis ichus fuit Alexander.
Porro statuerant quidem Malli Oxdracis sese coniungere, atque ita prælium inire, sed Alex-
ander itinere per arida & siculosa loca facto eos præuenterat, priusquam aut Malli Oxy-
dracis, aut Oxdracæ Malli adiumento esse possent. Inter eos qui apud Oxdracas hoc
accidisse tradunt, est etiam Lucianus Dial. mortuor. 14. 14. Appianus lib. II. Ciuil. sub
fin. L. Ampelius, qui vocat Oxdracas, & Stephanus in Ὀξυδράκων, & Pausanias in
Atticis. Verum Plutarch. cap. 110. & de fort. Alex. 1, 1. & 2, 29. item Strabo, scribunt
in Mallis hoc esse gestum.*

9, 4, 27. *NE COMMITTERET*) Istud *committere* absolute dictum
volebat eruditissimus Vir ad Albinum Capitolini, ut in glossis *Committere, συμμάχεω
ποιῶν*. Sed cum hic sequatur vox *obsidionem*, ad ipsam committendi verbum refertur
videbatur. Numquid autem scripsit Curtius, *monere cepit, (ut) omitteret, aut certe differ-
ret obsidionem*.

9, 4, 28. *DEMOPHOONIA*) Sic etiam vocat Diodorus 17, 98. Cleo-
mantes Plutarchi c. 80. huc, opinor, nihil pertinet.

9, 4, 29. *NON PECVDVM FIBRAS*) Sensit igitur eotempore
(nam alias & ipse superstitioni deditus fuit) quod apud Cicron. de diuin. 2, 24. Han-
nibal, Rex enim Prusias, cum Hannibali apud eum exsulanti pugnari placeret: negabat
se audere, quod exta prohiberent. *An tu, inquit, caruncula vitulina manu, quam impe-
ratori veteri credere?*

9, 4, 33. *VELVT IN SOLITVDINE*) Sic apud Ioseph. de bel.
Iud. 7, 6. Romani incendio porticus intercepti, in oculis suorum perierunt.

9, 5, 1. *EXCEPTVM*) Iosephus ibid. narrat Artorium quendam ita sa-
lutem sibi parauisse in clamato Lucio contubernali, ut desiliens exciperet: si faceret,
heredem ex asse sibi fore. Lucius ergo eum excepit, sed pondere desiliens, strato la-
pidibus solo illisus, statim exspirauit.

INCREDIBILEM) De eximio Coclitis Horatii facti L. i. 10, 11.
rem ausus plus fama habituram ad posteros, quam fidei. Ouidius in epist. Paridis ver-
su 60.

Vera

Vera loquat: veri non habitura fidem.

Sic enim lego, vulgo vero non hab. fidem. Seneca epist. 94, 51. *Dux res plurimum roboris animo dant, fides veri, & fiducia: utramque admonitio facit. Nam & creditur illi &c.* sic explicat quid sit fides veri. Ipse Ouid. Fastr. 3, 662.

nostras pervenit ad aures

Fama, nec à veri diffides illa fide.

9, 5, 2. **NAMQUE**) Vox nihili, ab ineptis correctoribus intrusa. Sic cohaeret oratio, *rem ausus incredibilem, in urbem hostium se immisit.* nec habet illud quum, quum ille rem ausus &c. vnde se sustentet, nisi perperam inserta remoueas.

SALTV SEMET IMMISIT) Male narrat Orosius 3, 19. cum murum ascendisset primus, vacuam civitatem rarus, solus introrsum desiluit. Melius tamen auctore suo Iustino 12, 9, 5. ad urbem eorum dicit. *Quam desertam à defensoribus cum de muro, quem primus cepit, animaduertisset, in urbis planiciem sine ullo satellite desiluit.* Si enim hoc verum, vnde illi hostes, qui statim cum eum solum conspexissent, undique concurrunt? Vidit absurditatem Orosius, & leniuit, non sustulit. nec enim credibile est quicquam euenisse, vnde vacuam urbem putare potuisset Alexander. parco cetera persequi, nec vacat. Paris autem animi, quamquam euentu dispari, militis cuiusdam Christiani facinus recitat Robertus Monach. Histor. Iherosol. lib. 6. à pr. qui sub Boamundo castellum Antiochenum oppugnans, ceteris pulsus, vnus in superiori turris fastigio remansit, cuius egregia funera vniversus nostrorum exercitus vnanimiter plangit. Ille enim vt vidit se solum esse derelictum, tamen in se animum gerens inuictum, vt vnus inter molossos capis se vrinque defendere; lapidesque & camentum de parietibus auellebat, & super ipsos qui eum impugnabant propiciebat. Tandem mille sagittis onustus, vt vidit quod moriem non euaderet, moriem sibi acceleravit, quoniam cum clypeo & armis vbi turbam densorem esse conspexit, in medium profiliuit, suisque intersectoribus tormentum fuit. in quos se iaculatus est. Alexandri autem factum, quo auctore nescio, sic recenset Fulgos. 3, 2, 6. cum effractis scalis cum duobus tantum remansisset comitibus, quanquam multis acceptis vulneribus, nunquam de se hostibus dedendo verbum fecit, sed vt erat confossus, à muris saluus ad suos se recepit. Porro temeritatis eam ob causam arguitur ab amicis apud Arrian. ex Nearcho 6, 2, 29. à Philippo apud Lucian. dial. mortuor. 14, 15. & ab Hegesippo 5, 19. vbi hæc res non incommode exponitur. Notandum etiam quod Eustathius ad Homer. Iliad. 5, 4. scribit, Indos aspectu desilientis territos recessisse paulisper, ex splendore armorum, non hominem quendam, sed spectrum in eos ferri arbitrati. Quod ex Plutarchi cap. 110. desumptum est.

9, 5, 4. **NE CIRCVMIRE POSSET**) Numquid hæc ex superioribus temere repetita? Vidantur.

9, 5, 5. **VNUM**) Plutarch. cap. 110. *Assistebant ei Peucestas & Linneus (qui nostro Timæus) quasi statim à principio ipsi adfuissent. quod & similis vero. Nam & Arrian. 6, 2, 12. narrat, in eadem scala post Alexandrum statim ascendisse Peucestas, Leonnatumque & Abrean. deinde ceteros festinantes pondere suo rupisse scalas.*

PROPIVS ACCEDERE) Eiusmodi pugnae multae narrantur ab auctoribus. de Agide Spartano habes supra 6, 1, 3. de Alcibiade apud Plutarch. in extrema vita. Adde Iosephum Iud. 7, 1. de Sabino.

9, 5, 9. **HVIVS MAGNIT. SAGITTÆ**) Vide supra ad 8, 9, 28. Xenophon. *ἀναβάς*. lib. 4. de Carduchis: *Arcus ternum fere cubitum habebant, sagittas, binis cubitis longiores. Nervos, emissuri sagittas, versus imam partem arcus tendebant, pedem sinistrum adplicantes: sagittae ipsos clypeos & loricas penetrabant.*

9, 5, 11. *SVBIECTO MVCRONE*) Rectissime subiecto. an damnes tamen, quod alicubi memini videre, subiecto? Acidalius. Ego quoque diuinabam, subiecto: adiutus non ab simili loco Statii 11, 563.

Vique super stantem, pronumque in pectore sensit,

Erigit occulte ferrum

9, 5, 12. *PROCVL STVPENT. CETERIS*) Statius 9, 538.

Non tamen ante enses, galeamue audacia cuiquam

Tangere, vix credunt oculis, ingeniague horrent

Fumera

9, 5, 13. *NE SIC QVIDEM*) Legendum ergo in Galtero:

Sed neque sic proferre potens venerabile corpus.

Raderus citavit: *Sed neque se &c.* Ipsum auctorem nancisci non potui, quod magnopere optabam, saltem vt viderem an ad supplenda Curtiana fragmenta praefidii aliquid inde peti potuisset.

9, 5, 14. *TANDEM PEUCESTES*) Hunc omnes testantur Alexandro periclitanti adstitisse. Plutarchus cap. 110. Arrian. 6, 2, 12. Diodor. 17, 99. De Leonnato non omnes consentiunt, vt nec de Abrea Duplaro. De Aristono nulla apud alios mentio in hoc Alexandri discrimine, alioqui inter primos etiam Alexandri duces, qui infra 10, 6, 16. de creando rege dixit sententiam. Raderus. *Peucestes Alexandri Magni seruator* hinc appellatur Plinio 34, 8, 23. Meminit eius folius in hoc negotio Iulianus in Caesaribus.

9, 5, 15. *ARISTONVS*) Ἀριστῶνους πραιὸς πικρῶν. Arrian. 6, 5, 9. vbi inter corporis custodes numeratur. Apud Sabellicum vitiose *Aristonius*. Diuersus ab hoc Ariston Pæonum praefectus supra 4, 9, 24. Compositum nomen est, vt *Μετρεῖος*, Plutarch. Arato cap. LI. Eodem nomine statuarius apud Pausan. pag. 332, 20.

9, 5, 16. *TIMÆVS*) Flutarcho cap. 110. est *Limnaeus* & orat. de fort. Alex. 2, 29. *Limnaeus*.

9, 5, 18. *SVBMISERAT CLYPEVM*) *Palladis* *liata* *seno* *interiecto*, *regem* *protexerat*. Arrian. 6, 2, 8. & 13. Detraherat id templo Minervæ, cum primum in Ilium venisset. Arrian. 1, 5, 9. Ceterum festinabundus, vt apparet, Sabellicus, ex hoc Curtii loco maleintellecto, scripsit: *Timæo & Peuceste cadentibus, duos reliquos graviter vulneratos*. Cui tamen eodem libro in distributione provinciarum post Alexandri mortem Babylonios euēnisse tradit.

9, 5, 19. *TERRVISSET ALIOS*) Linius 10, 29, 1. de P. Decio: *Romani duce amisso, quæ res terrari alias esse solet, sistere fugam &c.* Nam etiam fama occisi vulneratæ ducis, exercitui perniciofa, vt Gruterus discurs. in Tacit. cap. 11. plurimis exemplis ostendit. Quibus addi potest Robert. Monach. Histor. Iherosol. lib. 6. à pr. *Boamundus graviter sagittatus est in femore &c.* In eius infirmitate altiorum virius corruit, quoniam unusquisque miserabilem casum sui Ducis admodum doluit. Pugnam dimittunt &c. apud Chryostomum *ἐπὶ τῆς ἰστορίας* cap. 14. virginitatem impugnant inquit: *τῶν στρατηγῶν πρὸς τὸν, πῶς αὐτῶν τὸ σπερμὸν διὰ τὸν αὐτῶν τῶν ἰσχυρῶν τῶν ἰσχυρῶν*. Duce cadente inevitabilem esse confusionem exercitus. Lau. 29, 34, 18. ceteros, ducis præcipue territorii cade, effuse fugientes &c. Silius 4, 102.

Ductore amisso pedibus se credere Celta.

Buchanan. hist. Scotic. lib. 3. in ipso pugna ardore subornatus, qui Britones moneret, vt Arcturo caso, rebus perditis, sue quisque saluti consuleret. *Ea vox in fugam eos verit.* Cui factio simillimum de Iugurtha narrat Sallust. 101, 8. & Pantaleon de viris Illustr. German. in Othone Magno: item Frontinus strategem. 3, 4, 9. idque faciendum docet Onofander

ander cap. 23. Apud Marcellin. 16, 29. *cataphracti equites viso rectore suo leuiter vulnerato &c. dilapsi quae quisque poterat, pedesque calcando cuncta turbassent &c.* Duo etiam exempla Zonaras, in Constantino Leonis, & Basilio Porphyrogenito refert, ubi propter equum ducis fortuito elapsus exercitus, occisum Imp. ratus fugeret. Hinc ergo occultare ducis casum conueniunt viri prudentes, ut praeter eos, quos Gruter. §. 11. eius discurs. adducit, in Brasida exemplum est apud Thucyd. 5, 2, 18. Huc autem proprie pertinet observatio Gruteri in extremo illo capite, *Vix inuenimus vicisse sine duce militem, nisi ira & indignatione ita recenti, ut sensum mali sui minime aut sentiret, aut perpenderet.* Subiicit deinde cum hoc Curtiano exemplum C. Attilii ex Polyb. 2, 28. & Samnitium ducis ex Liuii 9, 22, 6. Quibus confer Baldevinum regem, accepto gradu vulnere ab equo defluentem, apud Albert. Aquenf. Hist. Hieros. 9, 22. *Quod sui commitiones reviderent, statim dolore inastimabili commoti, amplius & validius caperunt hostes cadere & persequi, quosque alij occisi, alij in fugam versi.* Zonaras de Scipione Iliertigitanos oppugnante: *Neque prius urbem cepit, quam ipsomet mania conscendere ausus, vulneratus est. Milites enim verecundantes, & illi metuentes, promptius subierunt, & potius victoria, hominibus omnibus occisis, totam urbem incenderunt.*

9, 5, 20. **NON SENIBVS &c. PARCITVR**) Idem Arrian. 6, 2, 16. Repete modo relata Zonarae verba, & de eadem expugnatione Liuiana isthaec 28, 30, 4. coniunge: *Tum vero apparuit ab ira & ab odio urbem oppugnatam esse, nemo capiendi viuos, nemo patientibus ad direptionem omnibus, praede memor est: trucidans inermes iuxta atque armatos, feminas pariter ac viros: usque ad infantium eadem ira crudelis peruenit, ignem deinde telis injiciunt, ac diruunt quae incendio absumi nequeunt: adeo vestigia quoque urbis extinguere, ac delere memoriam hostium sedis cordi est.* Lucan. 2, 105.

*Non senis extremum pignus vergentibus annis
Præcipitasse diem: nec primo in limine vitae
Infantis miseri nascensia rumpere fata.*

Liuius 42, 63, 13. de expugnatione Haliarti: *In primo tumultu captae urbis seniores impubesque, quos casus obuios obtulit, passim caesi.*

9, 5, 21. **PTOLEMÆVS M)** In eo autem praecipue mihi errasse videntur qui Alexandri res conscripserunt, quod Ptolemæum Lagi F. una cum Alexandro & Peucesta scalam conscendisse scribant, iacentemque obiecto scuto protexisse, ideoque Ptolemæum Soterem, id est seruatorem à militibus appellatum fuisse, quom alioqui Ptolemæus ipse scribat se huic pugnae non interfuisse: sed eo tempore copiarum ducem aduersus alios barbaros pugnasse. [Arrian. 6, 2, 23. ubi monet historicos, ut sint in tradendis rebus diligentiores.] At enim Pausanias in Atticis pag. 10. tradit Ptolemæum Alexandro in Oxdracis periclitanti praecunclis regis amicis auxilio fuisse. Raderus. Stephanus Ὀξυδράκει, utramque opinionem tangit. L. Ampelius decus id Ptolemæo tribuit.

NON REFRAGATVS) Acidalius exturbat non, ego retinendum iudicem, nisi membranis absit. Non enim opus est, ut ironiam suspicemur, quoties occurrit vocula scilicet: interdum enim est serio valde affirmantis pro certo rem ita se habere: ut apud Ciceron. Epist. Famil. 13, 26. *Peto igitur à te, tanto scilicet studio, quanto intelligis debere me petere &c.* Eadem notio vocis videlicet in corrupto loco Liuii 23, 12, 14. *Hostium cepi bina castra, praede videlicet plena: & commeatuum, frumentum & pecuniam date.* Legendum: *praede videlicet plena & commeatuum: frumentum & pec. date.* nec vero historici grauitatem eiusmodi ironiae decent. Similis est locus Liuii 34, 15, 10. *Cato ipse, haud sane detractor laudum suarum multos casos ait, numerum non scribit.* De

Cato-

Catone obiter addo, idem elogium ei tribuere Plutarchum in vita cap. 27. Quintilianus 12, 1. mitius: Cicero minime sui contemptor.

TANTA COMPONENTIVM) Arrianus 6, 2, 23. de hac ipsa re: *Hec mihi per digressionem dicta sunt, ut in tantorum facinorum & casuum expositione posterius plus diligentia adhiberent.* Eadem querela Tacit. 3, 19, 3. *Adco maxima quaeque ambigua sunt, dum alij quoquo modo audita pro comperitis habent; alij vera in contrarium vertunt: & gliscit virumque posteritae.* & 4, 11, 6. *Mihi tradendi arguendique rumoris causa fuit, ut claro sub exemplo falsas auersiones depellerem &c.* Sic Thucydides 1, 4, 2.

9, 5, 25. *CRITOBVLVS*) Critodemus Arriano 6, 2, 17. vbi Philippus Acarnan, qui in Cilicia ad Tarsum curauerat Alexandrum? supra 3, 6, 1. an extinctus interim, an clinicam tantum, non vulnerariam professus? alii enim medicorum ophthalmici, alii clinici, alii vulnerarii, raro vnus omnes medicinae partes profitebatur aut exercebat, uti nec hodie vbi Osthanes? de quo Plinius 30, 1, 21. *Non leuem & Alexandri M. temporibus auctoritatem addidit professioni secundus Osthanes, comitatu eius exornatus, planeque quod nemo dubitet, orbem terrarum peragravit.* Sed Philippus Acarnan etiam vulnerarius fuit, ut ex 4, 6, 17. apparet. Sed postea extinctum credo. quando nulla amplius eius mentio. Raderus. De Osthane quod ait, dupliciter fallitur. nec enim eum medicum fuisse dicit Plinius, sed magum: nec de ipso vltima verba Plinii, *orbem terrarum peragravit*, accipiunda; sed de arte seu professione magiae. quod sequentia clamant: *Extant itaque & apud Italas gentes vestigia eius &c.* Sed ad Critobulum reuertimur: eiusque nomen secundum Popmam ex Plin. 7, 37, 2. affirmamus. *Magna & Critobulo fama est extracta Philippi regis oculo sagitta, & citra deformitatem oris curata orbitate luminis.* Philippo id acciderat in obsidio Methonae apud Diodor. 16, 34. Iustin. 7, 6, 14. hunc igitur etiam ex paternis medicis secum duxerat Alexander.

9, 5, 28. *SINE MOTV PRÆBVI CORPVS*) Plin. 11, 45. *Varrices C. Marium, qui septies Consul fuit, stantem sibi extrahi passum vnium hominem (Chiffletius recte hominum) Oppius auctor est. Cicero. Tuscul. quaest. 2, 22. C. Marius cum secaretur, vetuit se alligari: nec quisquam ante Marium solutus dicitur esse scelus.* vbi multa praecleara de dolore tolerando, virisque digna.

9, 5, 30. *CERTIOREM SPEM*) Siue: *certiore spe salutis eius in castra se reculerunt.* Acidalius. Videtur non necessaria mutatio. Castra autem intellige, quae ad urbem erant, ne confundas cum iis quae ad confluentes Aefinis & Hydraotis apud Arrianum 6, 2, 26.

9, 6, 1. *FAMAM MORTIS SPÆ*) Aliter paulo Arrian. 6, 2, 27. Diodor. 17, 99. hanc etiam inter causas numerat seditionis à Græcis concitatae, quae seq. cap. exponitur.

9, 6, 2. *QUIES NECESSARIA*) Sic de Carolo V. Surius ad An. MDXLVII. *Noribergae dies quinque confirmanda valetudinis causa permansit.*

9, 6, 6. *AT CRATERVS*) Apud Arrian. 6, 2, 29. *Nearchus auctor est amicos qui eum deducebant factum eius reprehendisse, quod se tanto discrimini pro exercitu obiecit: neque enim id ducis, sed militis officium esse.* Eadem Suidas in 'Αλιξανδρῶ, ex Arriano. Confer similitimum locum Lucani 5, 680.

Circumfusa duci stetit, gemituque suorum

Es non ingratis incesit turba querelis:

Quo te diue tulit virtus temeraria Caesar? &c.

Sic apud Gregoram 7, 11. Imp. Michaël à patre prolixè obiurgatur, quod Imperator, non ex Imperatorio debito rem gessisset, vitam suam sic obiectans casibus, & in suo corpore Romano-

Comment. in Curtium. lib. 9. cap. 6. n. 7. 8. 10. 11. 13. 17. 18. 19.

Romanorum salutem fortunæ velut per libidinem exponens. & apud eundem II, 1. Andronico Iuniori eadem illa ab uxore & ceteris omnibus ingeruntur. Sic Philippum Augustum singulari pugna cum Atrebatum Comite congredi cupientem, ab amicis retineri facit Guillelmus Philippid. lib. 2. idque factum huic comparat :

Talis Alexander castigabatur ab omni
Milite, cum medias muro se vertit in hostes.
Vnda (Vnde) fuit, paucis vix succurrentibus, hosti
Vi raptus, iusto perfusus membra cruore.

Coniunge quæ propofita sunt supra ad 3, 2, 1. statim ipse decernere. & mox num. 8. tot
omnium animas.

VT NUNC EST TIBI VILIS) Acidalius tibi vilis expungit,
putatque sufficere ut nunc est. probatque simili loco Curtii 5, 5, 10.

9, 6, 7. TV NOS PRÆSTABIS INVICTOS) Coniunge quæ
notat Fortnerus ad illa Taciti 2, 46, 1. Inguimerum tenens, illo in corpore decus omne
Cherscorum, illius consiliis gesta, quæ prospere ceciderint, testatur.

9, 6, 8. TOT CIVIUM ANIMAS) Quæ omnes vnus spiritu tra-
huntur. Silius 4, 103. de Chryxo Celtarum duce:

Vna spes anima, tantisque pendenter arbor.

Cic. pro Marcello cap. 7. Quis est omnium tam ignarus rerum, tam rudis in rep. tam
nihil unquam nec de sua, nec de communi salute cogitans, qui non intelligat, tua salute
contineri suam; & ex vnus tui vitam pendere omnium. de eodem Lucan. 5, 685.

Cum tot in hac anima populorum vita, salusque
Pendeat, & tantus caput hoc sibi fecerit orbis,
Seniua est, voluisti mori

Nam, vt ait Sen. de Clement. 1, 4, 2. Imp. est vinculum, per quod Resp. coheret, ille spiri-
tus vitalis, quem hoc tot millia trahunt &c. Adde Lipsii politic. 2, 1. Gruter. in Tacit.
discurs. 3, 9. & quæ supra spatium notata. vel Index, vel addita textui parallela loca, in
commune iungent.

9, 6, 10. DE PERSIDIS REGNO) Crimen hoc fortunæ facit
Plutarch. de fort. Alex. 2, 28. Feræ in modum cassibus implicata, deseruit & auxilij inops
agebat: non eo redactus, vt Susis, Babylone, vel Bactris potiretur, aut præclaram de Persa
illam victoriam reportaret. nam qui arduas ac gloriosas res gerendas suscipiunt, ab illorum
infortunio, si quod habent, saltem dedecus abest. Vide & quæ sequuntur; est enim pro-
lixus locus.

NE ADMIRARI QUIDEM) Nemo quidem vellet, vt periculis
te exponeres: nec tamen, si faceres, miraretur. quippe cogitaret non iniquum esse, vt
magnum ob præmium, magnum etiam periculum susciperetur. Nihil ergo mutan-
dum: nec Acidalio credendum, qui pro ne admirari, reponerat admittere.

9, 6, 11. NOVIT) Acidalius novit. Rectius.

9, 6, 13. IGNOMINIA NOTES) De pœnis militaribus, & ignomi-
niosis dimissionibus copiose ex Polybio Lipsius Mil. Rom. 5, 18. & 19. Raderus.

9, 6, 17. CONSIDERE IVBET) Sic Alexander Imp. confessum
obtulit Senatoribus. Lamprid. cap. XVIII.

9, 6, 18. SED GLORIÆ) Pal. 1. non tam ætatis spatio, quam gloriæ. Et
nunquid ita scripsit Curtius?

9, 6, 19. LICVIT PATERNIS OPIBUS) Hic quoque secutus
est auctorem generis Achillem: qui cum fatum suum ex matre didicisset, vt vel inglo-
rius ad extremam senectutem peruenire posset: vel magna gloriâ compos, sed brevis

zui foret: elegit gloriam. Paria Curtianis his dixit apud Arrian. 5. 4. 11. *Quidnam magnum ac memorabile in vita egissemus, si desider in Macedonia satis habuissemus, laboris expertes, domos nostras ueri?* Confer Maximum Tyr. dissert. XXXV.

NE PIGRI QUIDEM) Arellius in Seneca Suaf. II. *Erratis, si metuendam creditis mortem. Nulli natura in aeternum spiritum deit, statutaque nascentibus in finem vite dies est. Imbecilla enim nos materia Deus orsus est, quippe minimis succidit corpora: indenunciata forte rapimur: sub eodem pueritia fato est: eadem iuuentus causa cadit.* Lepidus apud Sallust. H. 1, 2, 10. *Omnibus finem natura vel ferro septis statuit.* & Iug. 85, 30. *Ignavia nemo immortalis factus.*

NON ANNOS MEOS) Cestius apud Senec. Suaf. VI. *Si ad desiderium populi respicias Cicero, quandoque perieris, parum vixisti: si ad res gestas, satis vixisti: si ad iniurias fortune & presentem Reip. statum, nimium diu vixisti: si ad memoriam operum tuorum, semper victurus es.* Ad eam formam Sen. epist. 78, 34. ait ex Posidonio: *unum diem hominum eruditorum plus patere, quam imperii longissimam aetatem.* Vbi Lipsium & Muretum consule. Sic etiam Agricola Taciti 44, 3. *Quantum ad gloriam, longissimum auium peregit.* Mamertinus in gratiar. actione cap. 14. *Itaque grandaeuam iam Imperium videbitur his, qui non ratione dierum, aut mensium, sed operum multitudine, & effectuarum rerum modo Iuliani tempora metuentur.* Idem sensus in his Martialis 20, 53.

*Inuida quem Lachesis raptum triceride nona,
Dum numerat palmas, credidit esse senem.*

9, 6, 20. **IMPERIUM**) Credo Pal. 1. rectius habere: *Orsus à Macedonia, imperium Graeciae teneo.*

MÆDISQVE) Nulla horum apud vltimos scriptores, qui de Alexandro tradidere, mentio est. Raderus teste. Esse autem Thraciae gentem hoc nomine Macedoniae vicinam, ex Stephano & Ptolemaeo 3, 11. notum. Vide etiam Ortelium. Verum de his sermonem esse Curtio non videtur. cur enim post totam Thraciam, vnius nationis vocabulum nominet? Quare potius hic legerim, *Mædisque*, quae gens vicina Triballis, & armis virisque valida: quamquam Raderus *Mædos* retinendos arbitretur.

ALIAM NATVRAM) Seneca de benef. 7, 2. *Non satis apparebat inopem esse, qui ex a natura terminos arma proferret?* Sic Romani apud Tacit. Agric. 30, 6. *Postquam cuncta vastantibus defuere terra, & mare seruantur.* Videtur autem Curtius alludere ad notam fabulam de pluribus mundis, de qua infra 10, 5, 29. Iuuenalis 10, 167.

Vnus Pelaeo iuueni non sufficit orbis.

9, 6, 21. **XXVIII AETATIS ANNUM**) Non ergo conuenit Iulianus 11, 1, 9. cui viginti annos natus regnum orditur, nec Raderus prolusion. cap. 7. qui hoc gestum in vigesimum nonum Alexandri annum conijcit. Chronologos consule.

9, 6, 22. **DABO NOBILITATEM**) Aristippum Dionysius iussit in conuiuio infimum omnium accumbere. hic Aristippus nihil offensus, Hunc, inquit, locum, o rex, illustrare vis ac honorificum reddere. significans non locum reddere hominem viliozem, sed ex dignitate hominis, honorem addi loco. Raderus ex Aristippo Laërtii cap. 18. Sic Cato nescio quod vile munus, Socrates carcerem cohonestauisse dicuntur. Sic Epaminondas Telearchian ad magnam dignitatem ac maiestatem enexit. Plutarch. in praecip. reip. gerendae cap. 37. De locis obscuris per opera bellica nobilitatis supra ad 4, 9, 9. *nobilem sua clade facturus.*

APERIAM TERRAS) Id quoque praestitit. Nam ante eius expeditionem

Comment. in Curtium. lib. 9. cap. 6. n. 24. 25. & c. 7. n. 1. 4.

ditionem India, & quæ circa sunt, vix fando Græcis cognita. Plutarchum & Strabonem non vno loco testes eius rei habet.

9, 6, 24. *NIHIL PARVUM*) Hieronymus ad Lætam, in re dissimili, similem fere sententiam dixit: *Non sunt contemnenda quasi parua, sine quibus magna constare non possunt.* Pulchre Nazianzenus:

τὸ μικρὸν ἔστι μικρὸν, ὅταν ἐπιπέη μέγα.

AB INTESTINA FRAUDE) Alludit hunc sensum Italum adagium:

Da chi ben mi fido, guardimi Dio:

Da chi non mi fido, guardero io.

9, 6, 25. *IN THEATRO*) Ad ostium eius cæsus. Diodor. 16, 95. *occupatis eius angustiis à Pausania, ut loquitur Iustinus 9, 6, 4.*

PLURES A SVIS) Saturninus apud Vopiscum cap. 10. *Nesciunt amici quid mali sit imperare; gladij & tela nostris cervicibus impendent; imminent hastæ undique, undique spicula: ipsi custodes timentur, ipsi comites formidantur.* Sulpicius Ciceron. epist. ad famil. 4, 12. *de nece M. Marcelli. cui inimici propter dignitatem pepercant, inuentus est amicus, qui ei mortem asferret.* Exempla dicta alia quid opus addere?

9, 7, 1. *CARABACTRA*) Ortelius corruptam putat vocem, & circa *Bactra* legendum existimat. Constantiensis Ms. habet *Garabactra*. Glareanus existimat compositum ex *Cara* & *Bactra*, propter coloniam nouam eo deductam. Ortelii tamen coniectura fauet, quod Curtius ipse num. 11. addat: *Hæc circa Bactra gesta.* Raderus. Iuuat etiam Diodor. 17, 99. *Græci per Bactrianam & Sogdianam in colonias distribui &c.* Bongarsius etiam ita leg. coniecerat. *Sarabactran* habet L. Ampelius.

POPULARIVM) Glareanus de Bactrianis interpretatur, Loccenius de Græcis: quod verum puto, ex verbis *qui validiores erant*; quæ res notat dissenfum in eodem hominum genere. accedit, quod illi Bactrianos etiam ad defectionem perulerunt: at quomodo potuissent, si quibusdam eorum occisis, genti tantam intulissent iniuriam?

CEPERANT) Acidalius sic recte legit. mutata etiam distinctione sensum expeditiorem reddidi.

QUASI) Quid sibi vult in ista re *quasi*? Emendo *casti*: pro quo solenni mutatione literarum in antiquioribus libris scriptum erat *quasis*. Acidalius. Recepit in textum Raderus.

9, 7, 4. *BICON QUIDAM*) Forte *Nicon*. aut cum Pal. 1. *Bicon*. Græcum enim fuisse, tamen Glareanus dubitet, omnia probant.

INVITATVMQVE) Non ergo duæ erant factiones, alterius Athenodorus princeps, alterius Bicon, ut putabat Raderus: sed Bicon ille sub Athenodoro erat, qui enim aliter ille regis nomen adscisceret, valida adhuc diuersa factione? aut qui fideret inimico inuitanti? Ceterum exempla quædam hoc modo occisorum reperies supra ad 6, 8, 16. quibus adde insigne illud apud Plutarch. in Demetrio cap. 47. item in Sertorio cap. 44. Warnefrid. de gestis Longobard. 1, 20. de Rodolpho: nec non Saxo-nem Hist. Dan. lib. 5. c. fin. de Frothone cum 2400. viris epulatum accersito à Britannorum rege. Zvvinger. theatr. vol. 18. lib. 5. p. 3465. de Sigismundo Battorio.

MACERIANVM) *Marcianum* putat legendum Glareanus, quod Marciani Medi essent. Omnia exemplaria habent *Maceriani*. vnde coniecit Raderus à Macis apud Stephanum dictos Macerianos. At ego non video ut à *Máxy*, quorum quidem & apud Plinium 6, 23, 13. mentio, fiat *Margaxarès* gentile nomen: demide

certum habeo, nullam tam obscuram gentem hic innui. quippe tam ignotum patriæ nomen absque vlla explicatione proferre, perinde fuerat, ac si plane reticuisset. Ceterum nec magni momenti res est, & in sola coniectura posita: nec enim alii scriptores huius Boxi meminerunt. ergo procliue aberrare à scopo. Non igitur ausim affirmare Mauritanum esse legendum, cum nihil habeam, quo id asseram, præter ductum literarum, nisi vnum vocabulum Boxi, quod nisi fallor, Maurusium est.

9, 7, 6. *CETERVM*) Sine dubio sic legendum, non *ceteri*. vidit etiam Acidalius.

9, 7, 8. *PER CRUCIATVM*) Vtrumque rectum, siue diuisim duabus, siue vna voce iunctim legas *percruciatum*: hoc tamen opinor elegantius. Ita supra 4, 9, 23. corripbam *perarmatos*: & adducebam familiaria Curtio, *percuratum*, item que *percruciatum vulnus*. Eadem facie *percruciatum*, valet totum excruciatum. Acidalius.

IAMQUE CORPORI TORMENTA) Tuat narrare similitimum fortunæ lusum verbis Polybii 15, 25. de Mœragæ: *quum nihil eorum que dicebantur faceretur, est exutus. & erant iam qui torquendi instrumenta disponerent aptarentque: alij flagra manibus tenentes suis eum chlamydibus denudabant. Inter hæc accurrens aliquis apparitorum ad Nicostratum, & postquam aliquid ei in aures immurmurasset, quicquid eorundem illud esset, festinanter ab eo discessit. Nicostratus abeuntem è refugio sequitur, tacitus ille quidem, sed femur assidue feriens. Marageni vero res tunc euenit dictu difficilis & suspensa. Stabant prope ipsum, hinc illi qui flagra tantum non ad ferendum iam intendebant: inde illi qui instrumenta ad torquendum disponebant & concinnabant. Postquam loco excessit Nicostratus, omnes sese inuicem intuentes, stupore sunt desiti, reditum Nicostrati præsolantes. Vbi aliquandiu est expectatum, paulatim qui aderant, dilabi ceperunt, & Maragenes nudus est relictus, qui postea per regiam transiens præter spem suam, nudus ad Macedonum quoddam tenorium regia vicinum deuenit.*

9, 7, 9. *IVSSI ERANT*) Hactenus iusserant, quod habebam pro typographico sphalmate, priusquam consensum editionum viderem, quas tamen in re tam certa nihil reueritus, reposui *iussi erant*: quod & Bongarsio placuisse, postea deprehendi. Sic apud Liuium 41, 24, 16. vitiose legitur *adsentierant*, pro *adsensi erant*.

9, 7, 11. *REVERTIT IN PATRIAM*) Diodorus 17, 99. contra, omnes post Alexandri mortem concisos affirmat. Raderus. Exitum eorum narrat Diodor. 18, 7. Redierunt tamen etiam multi ex aliis coloniis in patriam, cum quibus forte confudit Curtius quos non oportuit.

SCYTHARVM) Est qui reponat *Sogdianorum*, ex Diodoro. Sed nihil opus. Vere enim circa *Scytharum terminos gesta*, quæ in Baëtris & Sogdianis acciderunt. Scythis enim hi populi finitimi.

9, 7, 12. *CENTVM LEGATI*) Probat hunc numerum Paschal. de Legat. cap. 9. vbi multa exempla numerosarum legationum. adde & supra alicubi Verum Gentilis de Legat. cap. 3. monet moderationem temporis conuocantem adhibendam esse.

9, 7, 13. *INTEXTÆ AVRO*) Mss. nihilo deterius, *intexto auro*.

9, 7, 14. *STIPENDIO QVOD ARACHOS.*) Si Malli & Oxydracæ Arachosiorum stipendiarii fuere, quomodo libertatem per tot ætates inuiolatam iactabant? Stipendiarii quidem fuere, sed non serui, nec rege vllum. nec magistratum extra suam gentem agnouere, nec ipsi vni alicui parebant, sed rempub. liberam habuere, suisque legibus viuabant, quamuis Arachosiorum imperium agnoscerent, illisque stipendia penderent, vt Pœni Romanis, qui tamen nullum ex Romanis vel præ-

torum,

tozem, vel præsidem prouincia, vel proconsulem ad excidium vsque suum admiserit.
Raderus.

9, 7, 15. *INUITATIS LEGATIS*) Id recte & more factum ostendit Paschal. de Legatis cap. 63. Ceterum conuicio leg. *legatis, regulisque gentium*. Talia exempla multa designat Index, voce *transpositio*.

AVREI LECTI) Athenæus 1, 14. *Aliquando (Alex.) quadringentos duces in sellis aureis & argenteis, veste purpurea stratis, sedentes ac reclinatos, conuicio excepit.* Curtius tamen lectis recubuisse hic tradit. Et Athenæum reor de Sufianis nuptiis locutum. Raderus. Eiusmodi conuiuia non reprehendit Plutarchus cum alibi, tum etiam in, non posse suauius viui secund. Epicur. cap. 39. Ceterum maximo luxu celebrabantur eius conuiuia. *Agatharchides Cnidius apud Athen. 4, 14. octavo libro Asiaticorum scribit, cum Alexandrum Philippi filium exciperent amici conuicio, quæ bellaria mensis apponi debebant, inaurata (auro bracteata) fuisse, & conuiuas illis vii qui cuperent, aurum detrudere solitos, & cum ciborum purgamentis abicere, vt eius luxus essent ac impense spectatores amici, famuli vero domini.*

AVLÆA) Hoc est tabernaculum, de quo Ælian. hist. var. 9, 2, 5. *centum lectorum spatij capax, quinquaginta columnis aureis interstinctum, quibus tectum suffulcebatur. Ipsius vero tectum erat inauratum, & magnifica arte varietateque concinnatum.* Athenæo 12, 9. *ὄξυ & ἰσχυρὰ τὰ λεία.* Quod autem purpura auroque fulgentia facit Curtius, Virgilio congruit, qui *Purpurea aula* facit Georg. 3, 25. *Attalica* Propert. 3, 32, 12. hoc est, auro intexta. nam ab Attali aula nomen accepisse putant: qui alioquin *aurum* intexere vestibus inuenit. Plin. 8, 48, 12. quod tamen non ita simpliciter accipiendum est.

NOVA IMMUTATIONE) Tolerat Acidalius; vt tamen præferat imitatione. quam hic non possum admittere, iam enim id consumpsit priore membro, aut apud Persas vetere luxu, subiungitque *confusis virisque gentis viuis*. at si vetus Persarum luxus tantum adfuisset, cum imitatione Macedonum, vnius gentis fuissent vitia, non duarum. nec enim imitari potuissent Macedones, nisi quod iam apud Persas obtinuisset. At *noua immutatio* etiam ab ipsis quædam reperta vult ostentandæ luxuriæ, Persis incognita. Denique *uocula noua*, rectius *immutati* iungitur, quam *imitationi*. quamquam ita præferat Pal. 1.

OSTENDENS) Hoc ferre vix possis nisi cum Acidalio legas *circumdederat*, paulo supra, non *circumdedevant*. Coniecturam eam approbant Mss. merito igitur recepimus.

9, 7, 16. *DIOXIPPVS*) Hunc Athenæus 6, 13. *πυγμαγῆτας* *quinquerationem* appellat. Ælian. 12, 58. de eodem: *Dioxippus pugil Olympionices Atheniensis &c.* Plin. 35, 11, 23. *pinxit Alcimachus Dioxippum, qui pancratio Olympia citra pulueris iactum (quod vocant ἀγῶντι) vicit.* Raderus. Certamen autem hoc cum milite Macedone narrat etiam Ælian. hist. var. 10, 22. & Diodorus 17, 100.

ET GRATVS) Sed tamen Plutarch. cap. 6. asserit, Alexandrum huiusmodi hominibus haud magnopere delectatum fuisse.

SAGINATI CORPORIS) Doufa Plautin. Explan. 4, 24. f. legit *Saginam corporis*. certe Iustinus non vno loco, vt 21, 2, 1. 34, 2, 7. 38, 8, 9. *Saginam corporis* dixit.

9, 7, 17. *HORRATAS MACEDO*) Diodorus simul Ælianisque *Corragum* appellant, quod verum hominis nomen fuisse credam. est enim Macedonicum: quo etiam apud Liu. 42, 67, 3. est Eumenis præfectus: quem Macedonem fuisse

lib. 9. c. 7. n. 19. 20. 21. 23. 24. 26. & c. 8. n. 1. Comment. in Curt.

certum est ex eodem 78, 13, 3. Sic & Demetrii filium vocatum existimo, licet apud Plutarch. Demetr. cap. LXXIV. edant *Corrabum*.

SECVM FERRO DECERNERET) De duello videndus Camerar. subcif. 2, 20. & qui ibi citantur.

9, 7, 19. *GLADIO QVE*) Conuenientius *gladio quoque*, nisi istud *que* valeat *quoque*, vt obseruare visus sum in Tacito.

9, 7, 20. *OLEO NITENS, ET CORONATVS*) Luctatores, & pancratiaſta potiffimum vnguebantur, non item pugiles, aut curſores, vt docet Mercurialis de arte gymnast. 1, 8. Faber tamen etiam pugiles ait inunctas geſtaſſe veſtes, ſed non niſi ad ſubligaculum aut campeſtre, vocem veſtis refert lib. 2. cap. 2. Agoniſtici. Nudum certe ait Dioxippum Curtius fuiſſe, niſi nudum exponas inermem comparatione Horrata. coronatus autem, veluti vel prioribus olim certaminibus victor, vel quaſi certus de futura etiam cum Horrata victoria. De coronis multa Faber in Agoniſtici. Raderus.

ARMATO CONGREDI NVDVM) Narrant tamen Polydamanta Scotuſſæum Pancratiaſten eo fuiſſe corporis robore ſimul & agilitate, vt leonæ interficeret, & cum armatis nudus congrederetur. Eufebius λόγῳ πρῶτον: Πολυδάμαντα Σκωτῶνα πειραχέου νικήσαι περὶ Ὀρχοῦ τῆς Περσῶν βασιλεῖς γίγνοι μὲν χρόνον λίοντι διαχράμεν & καὶ ἀπλισμῶν, γυμνὸς πολυμῶν, παμμεγέθης ὑπάρχειν καὶ ἀλκιμώτατον, lege; λίοντι διαχράμεν, καὶ ἀπλισμῶν γυμνὸς πολυμῶν. Sic in catalogo Olympionicarum, Olymp. 103. ἐς τὴν Περσῶν περὶ Ὀρχοῦ γένεσιν, λίοντα ἀνιέρει καὶ ἀπλισμῶν γυμνὸς κρητῶνισσῶν. Quibus confer Pausaniam lib. 6.

9, 7, 21. *LANCEAM EMISIT*) Sic apud Homer. Iliad. 3, 355. Menelaus in Paridem

- - - emisit longam lanceam.

Hic autem inclinatus est, & euitauit mortem nigram.

Adde ſupra 4, 6, 16. Dioxippus autem hoc inprimis callebat, quippe pugil: quorum præcipua ars, *ictum vitare non fuga, ſed corporis inclinationibus & flexionibus*. Scaligerum poëtic. 1, 22. & Cælium Antiq. Lect. 13, 30. inprimis autem Fabri Agoniſticon, & de arte gymnastica Mercurialem inſpice.

9, 7, 23. *TRISTIS SPECTAC. EVENTVS*) Hoc est, moleſtus & ingratus. Triftior autem re ipſa apud Tacitum H. 2, 68, 3. duobus militibus, altero legionis quinta, altero à Gallis auxiliariis, per Luſiniam ad certamen luctandi accenſis, poſtquam legionarius procciderat, inſultante Gallo, & iis qui ad ſpectandum conuenierant inſtudia diductis; erumpere legionarij in perniciem auxiliorum, ac duæ cohortes interfectæ.

VEREBATUR) Vocem, ab aliis immerito reiectam, ex Mſſ. editisque vetuſtioribus reſoſui.

9, 7, 24. *AVREVM POCVLVM*) Eodem fere modo furti ſuſpicio impacta Iofephi fratribus: tum Æſopo, & aliis apud Plutarch. in præcept. Reip. ger. cap. LXXVII.

9, 7, 26. *INDIGNAT. NON POENITENTIÆ*) Potius indignitate ficti in ſe criminis, quam vlla veri poenitentia commotum, necem ſibi conſciuiſſe. Aliorum explanationem haud admittunt ſequentia; *vtique poſtquam falſo inſinulatum &c.* eo enim cognito non mutauit priorem opinionem, ſed confirmauit. Vtique enim cogitabat plus in pectore ingenuo poſſe indignationem, quam in polluto poenitentiam.

9, 8, 1. *MILLE TRIGINTA CVRRVS*) Valde mihi probabilis videtur Acidalii coniectura. CCC. erant currus, quos quadringi equi dicebant. Quæ deſcui,

deleui, ait, è glossa puto irrupisse, sed glossa nec ipsa incorrupta. Fuerit & huic, & corruptioni eius origo talis. Ad marginem libri sui computarat aliquis & notarat numerum equorum, quot conferent, si quadriungi traxissent trecentos currus. Itaque scripserat: *Equi mille CC.* quot omnino existunt è multiplicatione. Mox deinde libratorum errore centenarii notæ in denarii, quod facile, & passim in aliis sæpissime factum conuersæ &c. Acidalii coniectura eo videtur fide dignior, quod lectionem hanc corruptam esse satis ex 9, 4, 15. supra constat: vbi ambabus hisce gentibus in vniuersum *nonaginti* tantum currus tribuuntur. *Quingentos* tamen Alexandro misisse tradit Arrianus 6, 3, 3.

9, 8, 2. *AD MANSVETVDINEM*) De domitis tigribus multa à nobis dicta ex Æliano, & aliis, ad XVII. epigramma Martialis lib. Spectac.

Lambere securi dextram consueta magistri

Tigris, ab Hyrcano gloria rara iuga.

De leonæ dictum etiam spectac. ep. 9. Et lib. 1. epig. 105. de omni fere generis domitis feris:

Pislo quod iuga delicata collo

Pardus sustinet &c.

Sed tu Gesnerum consule, hæc omnia copiose pertractantem de animal. quadrupedibus. Raderus.

LACERTARVM) In Nyfa Indiæ monte Plin. 8, 39, 4. lacertas ait longitudine 24. pedum reperiri. Tradit etiam Gesnerus quædam ex Bellonio.

DORSA TESTVDINVM) Concharum, conchyliorum &c. tanta est varietas, vt prope innumeræ horum sint formæ & discrimina. terga horum, & cures, & testateæ operimenta Curtius vocat dorfa, quorum haud dubie ingens numerus est Alexandro collatus, vt regi admirationem mouerent. accedebat magnitudo & varietas testarum, de quibus toto lib. 3. copiosissime Vlysses Aldrouandus de Testaceis, vbi & iconas fere sexcentos testudinum & ostreorum expressit. Tu tantum Plinii 9, 10. locum de Indicis testudinibus inspicias. Raderus.

9, 8, 3. *HAVD PROCVL AMNE*) Indo ex Curtii sententia, iam Hydaspæ & Aceline aucto, vt supra 9, 4, 1. docuerat. Sed Arrian. 6, 3. (cui facile hic subscribas) per amnem Hydraotem à Mallis nauigasse, donec veniret ad confluentem Acefinis & Hydraotis, tum perrexisset donec ad Indi & Acefinis confluentem appelleret. Raderus. Res secundum Arrianum ita habet. Hydraotes Acefini miscetur. eo subuectus Alexander locauerat castra: deinde expeditionem in qua ad periculum mortis venit, suscipiens, secundo amne defluxit in Acefinem, qui Mallos alluit, ibi cum ex vulneribus mortuus crederetur, veritus ne in castris ad Hydraotem tumultus existeret, eo nauigauit. Sed hæc interim facta Curtius iam percurrit, aut præterit: persequiturque Alexandri nauigationem per Indum flumen. in quo nihil dissentit ab Arriano: nam ille 6, 3, 9. ait Craterum in ripa Indi iussu incidere.

IN FINES MALLORVM) Nam omnia antehac gesta apud Oxdracas Curtius acta docuit, cum, vt monui, alii apud Mallos facta affirmarint. Raderus. Rectius tamen scripsisset *per fines*. iam enim supra 9, 4, 15. in regionem Oxdracarum Mallorumque peruenisse scripsit.

9, 8, 4. *SABRACAS*) *Abastanos* Arrian. 6, 3, 6. appellat. *Sambestanos* Diodor. 17, 102. qui de his plura. Raderus. Nominat quidem eo loco Arrian. *Abastanos*, sed vt potius de alia gente loqui videatur. Bongarsius ad Iustin. 12, 9, 3. non dixit emendandum in Curtio *Sudracas*; minus hunc locum respexit; sed sup. 9, 4, 15. pro *Oxdracis* in suis exemplaribus *Sudracas* reperit. Nam ita multi codices præferunt.

lufir

l'usit ergo operam Vir Doctus, qui vel Bongarsium reprehendendum sibi putavit, vel in Curtio aliquid mutandum. Illud enim certum est fieri non debuisse; hoc debuisse, incertum est.

SEXAGINTA MILLIA) Recte sic emendavit Raderus, ex ipsa ratione, & auctoritate insuper Diodori 17, 102.

9, 8, 5. *TERRITI NOVA FACIE*) Quam auxit & velorum versicolorium aspectus. Nam, ut ait Plinius 19, 1, 21. *Tentatum est tingi linum quoque, & vestium insaniam accipere, in Alexandri Magni primum classibus, Indo annu nauigantis, cum duces eius ac praefecti (in) certamine quodam variassent insignia nauium: stupueruntque litora statu versicoloria implente.*

9, 8, 8. *ALEXANDRIAM*) Testes Siculus 17, 102. & Arrian. 6, 3, 9. Raderus. Idem Arrian. 6, 3, 7. aliam ab eo conditam scripsit, ad confluentes Indi & Acelinis, quae huc non pertinere videtur. Haec enim, ut ille ait, in *Sogdis* fuit exstructa: quos Diodor. 17, 102. *Sodras* videtur appellare. quod notandum; ne quis urbem hanc ex numero earum putet, quas in Sogdiana condidit Alexander, supra 7, 10, 15. Adde & Solin. cap. LXXII. Plin. 6, 16.

EORUM QUI MUSICANI) Scribe *fines*, qui *Musicani* appellantur. & mox, *finibus Musicani* deinde in *ditionem* redactis. Non enim gentis nomen est *Musicanus*, sed regis. Non inquam *Μουσικων* sunt populi, sed in *Μουσικων* *πρωταρχων*. *Fines Musicani* dixit, quod Arrianus 6, 3, 10. *ἡ δὲ Μουσικων ἰσχυροτατων*: Diodorus 17, 102. *ἡ δὲ Μουσικων ἡγετων*. Strabo lib. 15. p. 488. simpliciter *ἡ δὲ Μουσικων*, & semel etiam *ἡ δὲ Μουσικων ἡγετων*. Ex quibus dubitari non potest, quin duo haec Curtii loca inscitia correctorum sint contaminata. Quae res etiam labefactat speciosam Rubenii lectionem quam mox proponemus. Infra tamen num. 16. legitur *Rursum Musicani* defecerunt. ut haec an ipsi potius Curtio sit imputandum hoc *παρομοιωσεν*.

9, 8, 9. *TERIOLTE*) Hic *Tiryestes* est Arrian. 6, 3, 8.

9, 8, 10. *IURE AMPLIORIS IMPERII*) Rubenius supra ad 8, 4, 21. locum hunc ita retulit: *iure amoris, amplioris imperij donatus est finibus. Musicanis deinde in ditionem redactis &c.* Verum siue coniectura haec est, siue cuius codicis scriptura, adferri ei non possum, quia ut modo occupavi dicere, populi isti non dicuntur *Musicani*, primo casu pluralium numeri, sed secundo singularis, *Musicani* videlicet regis subditi, deinde sane vix placeat istud *iure amoris*, & multo rectius magisque mafcule sonat periodus, si cum vulgari distinctione sic concipias: *iure amplioris imperij donatus est.* taceo quod si de iure amoris dicturus fuisset, priori membro, ubi de absolute agitur, potius inferturus fuisse videatur.

PRÆSIDIUM IMPOSUIT) Arce in eius vrbe exstrui iussa. Arrianum vide 6, 3, 12. Alii absurde, *imperium imposuit.*

9, 8, 11. *OXYCANVS*) Sic etiam Arriano 6, 3, 13. vocatur. Aliis Curtii editionibus cum Siculo 17, 102. & Strabone lib. 15. *Porticanus* ubi vitio typographico, non certe ex versione, quae nec Casauboni est, legitur *Porticam terram*, pro *Porticani terram*.

9, 8, 12. *MISIT LEGATOS*) Eodem fere modo Eretria à Quintio capitur, apud Liu. 32, 16, 19.

9, 8, 13. *DIRVTA ARCE*) Sic reposuerunt pro *dirupta*, quae quidem saepe scio confundi: hic tamen inclino, ut legatur, *direpta arce.*

SABI REGIS) *Sambum* appellat Arrian. 6, 3, 14. Fuit *Sambus* etiam Indiae fluius Arriano Indic. 1, 11. à quo terra & rex fortasse nomen traxerunt. Plura Siculus 17, 102. de rege *Sanbo*. Plutarch. cap. 112. *Sabbam* appellat, Iustin. 12, 10, 2. *Am-bigerum*,

Comment. in Curtium. lib. 9. cap. 8 num. 14. 15. 16. 17. 18. 20.

bigeron, Orof. 3, 19. *Ambiram*. Raderus. Corruptum hoc nomen apud Strab. lib. 15. Ad ipsam vero iam *Patalenam Muscani* terram dicunt, & *Sabua Sindonali*. *ἡγὶ τῆς Σαβῆς τοῦ Σινδωνάλια*. vbi Eruditissimo interprete *Sabua* terra videtur esse quam Diodor. 17, 102. appellat *τῆς χερσὶ τῆς ὀνομαζομένης Σαμβασίας*. Nequicquam. Sed legendum in Strab. *ἡγὶ τῆς Σάβου, τῆς Σινδωνάλια*. vel ex Arriano 6, 3, 14. *τῆς Σινδωνάλια*, ea enim vrbs caput erat istius regionis. *Sabum* ergo Strabo vocat hunc, vt Curtius, in quo tamen mox num. 17. etiam *Samus* est.

9, 8, 14. *SIMILE MONSTRI VISVM*) Quintilian. Declam. 255. *cuniculos fodere, & per occultos specus ingenti labore exhaustis terris in median subitis emergere ciuitatem*. Curtianis autem confer hæc ex Claudiano de raptu Profer. 2, 167.

*Ac velut occultus securum prodit in hostem
Miles, & effossi subier fundamenta campi
Transili inclusos arcana limite muros,
Turbaque deceptas victrix erumpit in arces,
Terrigenas imitata viros*

De cuniculis vide supra ad 4, 6, 8. Vegetium hic addimus 2, 11. *vt etiam cunicularios haberent, qui ad morem Bessorum, ducto sub terris cuniculo, murisque intra fundamenta perfossis, improvisi emergerent ad vrbes hostium capiendas*. vbi forte, pro *Bessorum*, substituendum *fossum*, aut aliud quid. certe à *Bessis* rationem ducendorum cuniculorum didicisse Romanos, ludicrum esset dicere. sed nihil hic affirmo: nec enim otium est ista diligenter excutiendi. Ceterum aliquid simile habent ista Flori 2, 16, 14. *quasi enata subito classe erupit*. vbi monui hoc loco legendum: *urbem cuniculo cepit*. Id barbaris & c. reddito pronomine, quod idem in præcedentis voculæ sine sonus absorbuerat. Apud Hirtium de bello Gall. 8, 43. in obsidione Vxellodunensi: *ad postremum cuniculis venæ fontis intercisa sunt, atque auersæ. quo facto repente fons perennis exhaustus tantam atulit opulantis salutis desperationem, vt id non hominum consilio, sed deorum voluntate factum putarent*.

9, 8, 15. *OCTOGINTA MILLIA*) In Curtianis even. pluribus inter se collatis, & Diodoro 17, 102. ita scribendum credidimus Radero.

9, 8, 16. *PITHON*) Arrian. 6, 3, 15. *πύθωνα* vocat. quem supra num. 9. earum regionum Satrapam constitutum fuisse dixerat. rectius tamen apud eundem Indic. 3, 11. scribitur *Pithon, πύθων*. quomodo & alius appellatur. Aliæ edit. Curt. *peffime, Phylon*. Diodoro 18, 39. est *Πύθων*.

IN CRUCEM SPBLATO) Arrian. 6, 3, 16. *ἡγὶ τῶν κρουσῶν κλάσῃ*. interpres, *laqueo suspendi iubet*. Verum Lipsius de Cruce cap. 4. vertendum fuisse docet: *crucifigi iubet*. Sic apud Photium pag. 215. accipio vocem *κρουσῶν*.

9, 8, 17. *OPPIDVM*) *Harmaulia* dictum Diodoro 17, 103.

QVA ITER IN REGNVM) Non capio. forte *quaternum regnum* erat *Sami*. vt velit supra etiam. Indum accoluisse *Sami*, vel *Sabi*, vt antea vocauit, subditos, deinde interiectis, vt fit, aliorum *Dominiis*, hic denuo regnum *Sami* fuisse. Ita sup. 7, 7, 4. *qua Bactria sunt*. Alii satis audacter mutant: *quod in regno erat Sami*.

9, 8, 18. *AGRIANOS MOENIA SVBIRE*) *Leuis armaturæ equites*, sed expeditos, vt hodie *Pannoncs* seu *Vngari* sunt, videntur Radero fuisse. Sed mirum si equites iussi sunt *moenia* conscendere, hoc enim vox ista, *subire*, notat. sed supra quoque diximus, *pedites* fuisse *Agrianos*, quod vel vnus *Arriani* compluribus locis euidētissime probari posset.

9, 8, 20. *VENENO TINXERANT GLADIOS*) Acriter inuehitur *Plin.* in eos, qui *venenis* ad hominum exitium abusi sunt, quasi non fat multæ ad

Ttt

interi-

interitum hominis viæ sint. nullam feram alieno veneno pugnare. & Ouid. Trist. 3. 10. de Sarmatis seu Getis queritur:

*Pars cadit humanis misere confixa sagittis ;
Nam volucris ferro inextinguibile virus inest. Et 5, 77.
In quibus est nemo, qui non corymbon, & arcum,
Telaque vipereo lucida felle gerat.*

Et de Ponto 1, 2.

*Qui, mortis sacro geminent ut vulnere caussas,
Omnia vipereo spicula felle linunt. Radcrus.*

Adde Orosium 3, 19. f. ex Iustino 12, 10, 2. Hinc etiam Toxicum vocabulum ortum, quasi sagittarii veneni, præter Dioscoridem, Paul. Æginetam, Ætium &c. à Stephano in ea voce citatos, Festus, ut à Scaligero restitutus est, asserit. Lucan. 8, 303. de Scythis:

*Spicula nec solo spargunt sidentia ferro ;
Sividula sed multo saturantur tela veneno :
Palmera parva nocens, satumque in sanguine summo est.*

velut explicans quod dixerat 3, 266. - - - tinxere sagittas Errantes Scythiæ populi -
Adde Ælian. 9, 15, 9. Leonis Tactica cap. 18. tmemate 108. de Sclavis: sagittas habent veneno imbutas efficacissimo. Nisi enim, qui plagam accepit, vel theriacam bibat, vel aliud aliquod salutare præsidium, vel statim plagam omnem præcidat, ne latius serpat, universum corpus pereat necesse est. Eiusdem capitis tmemate 138. quo loco de Saracenis: Nam (necessario exprimens hæc particula) equi (Saracenorum) si pereant sagittis, & maxime (sic verto) veneno imbutis, aut simul intereant, qui eis rebuntur; aut veneni vim scientes aufugient antequam percussantur. Præsupponit ergo, Christianis quoque licitum, certe solitum, sagittis venenatis uti. Ex Ælian. hist. anim. 6, 18, II. patet, Indos venenatis telis etiam in venatione vsos. Idem de Elephantophagis Libycis prodit Agatharchides excerptorum apud Photium cap. 25. Baiuvariorum Leges tit. 3. l. 6. XII. fol. componere iubent, si quis cum toxicata sagitta alicui sanguinem fuderit. Didicisse hoc homines à vespis autumat Ælian. hist. an. 5, 16, quæ in viperam quam mortuam perspexerint involantes, veneno aculeum imbuunt (quasi Plinium supra citatum falsi consuetudine) unde mihi homines disciplinam, non eam quidem bonam, veneno inscisciendi sagittas hausisse videntur: cuius in Odyssæa Homerus meminit his verbis:

*Pharmaca moriferas quærens ex ære sagittas
Vt lineret - - -*

Ac sano Hercules Hydra veneno iacuta tinxit, sic vespa viperina acerbitate aculeos insciscunt. Adde eundem 9, 15, 2. & de Hercule Pausan. in Corinthiac. Agatharchides de mari rubro 1, 7. apud Photium: in summa arundinis parie pro ferro oblongum figura lapidem ponunt, fumibus constrictum, acutum supra modum, venenis vero moriferis tinctum. Apud Plin. 6, 29, 21. Arabes Ascite appellati, piraticam exercent sagittis venenatis. Morem illum nec dum exolescere apud Indos, argumento est quod Pontanus Amstelodamens. 2, 24. scribit Anno Chr. 1595. Batauis ad Bantam accidisse: Nostrorum haud pauci sagittis illis venenatis icti, nisi carne & cute in totum excisa, curari potuerunt. & mox: vbi de Bali insula: armigeros regios prælongas hastas pugionesque flammiformes inauratos habuisse; & cannas, ex quibus sagittas essarent cuspidæ venenatas. Item de armis Bantensium: Arma sua poliunt toxicoque plerumque in hunc finem insciscunt, ut vulnera lethalia percussis inferant. Apud Reineccium, in histor. Henrici Leonis ex supplemento Arnoldi cap. 4. Seruii tela habent toxicata, & quicquid vulneraverunt, mortem evadere non potest. De Strychno scribit Plin. 21, 31, 3. Hoc est venenum, quod innocentissimi auctores simpliciter doxyconion appel-

Comment. in Curtium. lib. 9. cap. 8. num. 21. 23. 24. 26. 30.

appellauere, ab eo, quod cuspides in praeliis ingerentur illo passim nascente. Passim venenatis sagittis vsu sunt Indi & alii nuper. Vide Asiam di Barros.

9, 8, 21. *INTACTVS EVASERAT*) Necessario inferes, intactus tamen inuaserat, Acidalius. Vix assentior.

9, 8, 23. *SANGVINE CONIUNCTVS*) Eadem de re Pausanias in Atticis disertius explicans, nomine Lagi, re Philippi filium fuisse dicit, propterea, quod Arsinoë mater iam è Philippo grauida, Lago tradita esset: qui quidem Lagus & eam ob causam exposuisse Ptolemæum postea videtur, vt narrat Suidas. Contra Iustin. 13, 4, 11. è gregario milite, ab Alexandro tantummodo virtutis causa prouectum refert. Libenter iis assentimur, qui à Philippi familia haud alienum censent. Quod totum etfi Theophilus Antiochen. lib. 2. ad maternam profapiam restrinxit, tamen nihil vetat, vt simul in Pausaniæ & Curtii placitis acquiescamus. Estque hinc forte, quod Theocritus Idyll. 17. Alexandrum Magnum & Ptolemæum generis conditores Herculem & Hyllum habuisse scripsit. Tametsi ipse Ptolemæus Lago patre se genitum credi maluerit: vnde & posteri Lagidarum nomen retinuerunt. Reineccius in regno Ægyptio Lagidarum. Hinc apud Propert. 3, 10, 40.

Vna Philippeo sanguine adusta nota

dicitur Cleopatra. Lagum vero non valde nobilem fuisse, argumento possit esse quod Plutarch. de ira cohibenda cap. 16. narrat: *Ptolemæus grammaticum ob inuicem subsannans, interrogabat quis Pelei fuisset pater? respondit ille, Tu prius dic, quis Lagi fueris pater? id diciturum obscuritatem generis regi exprobrabas.*

ET PACIS ARTIBVS) Acidalius mallet sed pacis artibus: aut nec militia quam pacis arti. ego vulgatam satis fero. Par fere encomium P. Licinii apud Liu. 30, 1, 3. Syllæ apud Sallust. Iugurth. 96, 1. Ælian. 12, 16. Alexandrum Ptolemæo scribit inuidisse, fuisseque offensum illius *non dicitur*. quod de dexteritate ingenii solertiaque potius, quam aut de prosperitate eius, aut comitate interpreter. Vide etiam quæ notat Gruterus ad illa Liuii 1, 34, 13. de Tarquinio Prisco: *fortunam benigno alloquio, comitate inuitandi, beneficiisque, quos poterat, sibi conciliando, adiunabat.*

9, 8, 24. *SVORVM*) Forte eorum. Sebifius. Illud rectius.

QVAM REGIS) Scio quid velint dicere. Sed si recte examines, nihil opus esse deprehendes. Credo fuisse regi. Cum eò Macedonas certasse in Ptolemæum cura. Cum autem exponat regis sollicitudinem pro Ptolemæo, satis etiam intelligitur, quanta reliquorum fuerit.

9, 8, 26. *PER QUIETEM VIDISSE*) Idem Cicero de diuinat. 2, 66. Strabo lib. 15. Iustin. 12, 10, 3. Orof. 3, 19. omnium clarissime Diodor. 17, 103. Raderus. Apud Ciceronem aliquot similia somnia memorantur, & de eorum natura disputatur. Eundem Alexandrum imaginatum esse Cassandrum poculum venenatum sibi miscentem tradit Valer. Max. 1, 7, 2. ext. Multa similia apud Patricium de regno 5, 8. Vide in primis cap. 46. Tertulliani de anima. vbi inter alia: *Reuelantur & honores & ingenia per quietem, præstantur & medela &c.*

HERBAM) Di Barros in Asia Decad. II. lib. VI. cap. IV. fere similem historiam de herba refert, cuius vel vnum folium commanducatum feruet vulneratos sagittis venenatis, pulchro epiphonemate addito: *costi marauigliosa è la natura nell' antipatia delle cose, che non lascio alcuna senza rimedio, ne lo nise troppo lontano del suo contrario, se noi il sapessimo conoscere.*

9, 8, 30. *DEFLVXIT AD INSVLAM*) Dicitur Cillulam [immo Cilluta pluraliter] vt Arrian. 6, 3, 27. habet; vt Plutarch. cap. 115. Scillustin vel Psilustin. Loccenius. Ego putabam Cilluta nomen esse insulæ, quam infra 9, 9, 8. designat.

Compara auctores: videbis Cilluta ne vnus quidem dici itinere ab Oceano abfuisse; cum hæc ex descriptione Curtii, quatruidi circiter itinere abfuerit. Non vacat Arriani narrationem cum hac prolixius conferre, nec ostendere, quomodo ab eius mente, præsertim vbi de Leonnato loquitur, aberrarint interpretes. Monitus lector ipse dispiciat.

9, 9, 1. *CUPIDO INCESSIT*) Inconcianna structura, *visendi, aduen- di, & mox, permittere.* Nisi alia desint (forte ista, *ut non vereretur sine regionis peris &c.*) ausim tentare, *ut flumini ign. c. s. &c. permittenti.* vel potius *peru. cupido visendi Oc. ad. t. mundi, ingessit, sine reg. per. fl. ign. &c. pe. m' uere.* Acidalius. Potius credam excidisse nonnulla verba: aut fortassis vnum in fine sensus. Nam Mss. quidam omit- tunt *incessit.* quod sane vix tolerari etiam potest, eo igitur abiecto videatur leg. *peruicax cupido visendi &c. permittere cogit, aut quid simile.*

9, 9, 4. *NE NATURAM*) Tacitus Agric. 33, 12. *In ipso terrarum ac naturæ sine.* Ad quæ Virdungus ita notat: *Ridiculum: quasi illuc usque tantum Na- tura: sed hæc sunt veterum hallucinationes, ne scientium terram esse conditam*
in Orbem

Vndique surgentem pariter pariterque cadentem.

Manil. Astronom. Leget, si lubet, multa huiusmodi ineptiarum & auisum delirationum apud Senecam patrem Sæc. I. Ipse etiam Alexander apud Curtium 299, 10, 24, quum iussu ingens, ne Naturam quidem longius posse procedere &c. Vide similia supra ad 7, 8, 12. verbo, Tanti nomen. Ex eodem fonte sunt & isthæc Taciti Agric. 12, 6. extrema & plana terrarum humili umbra non erigunt tenebras. Item Germ. 45, 2. illuc usque tan- tum natura. Liu. 28, 39, 14. Terrarum ultimus finis Oceanus.

9, 9, 8. *ALLIAM INSVLAM*) De qua supra ad 9, 8, 30. opinari fumus.

PAVLO LENTIVS) Apparet ita legendum esse, & quando Acida- lio quoque sic visum, restitui. Idem pro *curfus reuerberabatur* legit *c. referabatur*, quod ita locuti Plaut. *Afinar. 1, 3, 6.*

Quam magis te in altum capessis, tam astus te in portum refert. Seneca

Thyeste:

Sic incitatum remige & vento ratens

Astus resistens remigi & vento refert. Ouid. *Epist. Cydippes* versu 41.

Ipsa velut nauis lactor, quam certus in altum

Propellit Boreas; astus & vnda refert.

Nec dissimiliter Tacitus 2, 23, 4. *astus eodem quo ventus ferebat.* Verum cum Mss. edi- tique omnes in illud consentiant, retinendum arbitror: præsertim si *cursum* hic capias, non nauis, sed fluminis; quod fugisse videtur Acidalius. *Curfus fluminis reuerbera- batur, ut mox seq. numero.* Hac notione apud Virg. *Eclog. 8, 4.*

suos requierunt flumina curfus.

9, 9, 9. *OCEANVS EXÆSTVANS*) *In litore Cambaie, inquit Conimbricenses in meteoris tract. 8. c. 4. & seq. quæ est in faucibus Indi, mare binis horis triginta circiter leucas accessu obtegit: binis, totidem recessu detegit. Itaque tanta rapi- ditate agitur, ut homines ingruentem è pelago vndam vix cursu euadant. Ne vero incautos astus arripiat, cymbali sonitu admonentur. Nec naues ibi possent commorari; nisi haberent lacunas ad eum usum defossas, in quibus mari abeunte consistunt.* Postremo nec eodem diei tempore ubique astus incipit ac desinit: quandoquidem singulis diebus vna fere hora mare tardius ascendit. Querunt deinde naturæ interpretes, quæ sit res, quæ tantos maris æstus cieat. vbi alii mundum aiunt esse animal, & in Oceani profundis nares habere,

per

per quas emissa anima vel hausta, inflet maria, & resorbeat: alii arbitrantur sub Oceano, vel circa, quosdam genios versari, qui inuitent & recipiant mare: alii crediderunt à fluminibus ex altis montibus præcipitantibus, mare impelli: alii terræ situi aut motibus. [Galilæum in Syst. Copernicano vide.] alii Soli, alij aliis causis æstus adscribere. Sed tota prope sapientum & veterum, & recentium natio, rationes æstus Lunæ impressionibus assignant. Hanc sententiam etiam laudat & sequitur Conimbricensis Academia. Raderus. Vide etiam Aristot. in Problem. sect. 23. Meteor. lib. 2. summa. 1. Ptolem. 2. 12. Plutarch. de placitis Philosophorum. Senec. Natural. quæst. 2. 28. Plin. 2. 97. quosad 6, 4, 19. citauerat Raderus. Item Stuckium in periopl. mar. Erythr. 3. 14. Stevvechium ad Veget. 5. 12. & Rhelicanum in Cæs. bel. Gall. 3. 12. qui omnes vulgatam opinionem teneant.

9, 9, 10. **IGNOTA VULGO**) Imo ipsi Alexandro, nec in principe talium notitiam magnopere necessariam esse probat Alb. Gentil. de Legat. cap. 3. Utilem tamen interdum esse, si absque maioris momenti rerum iactura possit comparari, vel hoc exemplo claret.

9, 9, 12. **FESTINATIO TARDÆ**) L. iu. 22. 39. 13. festinatio improbi-
da est & caeca. Quæ potro subiicit, iis similia sunt ista Taciti 2. 23. 2. miles pauidus, &
casum maris ignarus, dum turbat nauas, vel intempestive iuvat, officia prudentium cor-
rumpebat. L. iu. 22. 19. 10. ruenibus in nauas simul remigibus miliibusque, fugientium ma-
gis à terra, quam in pugnam euntium modo. Vix dum omnes conscenderant, quum alij
resolunt oras, aut ancoram vellunt: alij, ne quid teneat, ancoralia incidunt: rapinque
omnia præpropere agendo, miliuum apparatu nautica ministeria impediuntur; trepidatione
nauarum capere & aptare arma miles prohibetur. Thucydidis 2. 16. 9. Naues in an-
gustum coactæ locum, à vento pariter & multitudine sua inter se quassatæ, tumultum præ-
buerunt. Nauis enim cum nauæ collidebatur, & à se inuicem contis deirudebantur, cum
clamore & conuicio nauarum, dum pro se quisque ne sua nauis quassaretur, prohibere co-
natur, in quo strepitu & tumultu neque mandata gubernatorum, nec adhortantium voces
audire poterant, neque remos in loco procelloso mouere, præsertim homines rei nauticæ imperi-
ti. Quibus in locis quid simile sit Curtiano, quid dissimile ipse percipies. Addam et-
iam elegantem locum Polybii 6. 42. Semper enim pop. Atheniens. nauibus domino caren-
tibus est similis: in quibus quoties aut propter metum hostium, aut ob senientis tempestatis
periculum, rectoribus voluntas incessit in vnum consentiendi, & gubernatori parendi; suo
quisque officio eximie funguntur omnes: ubi vero resumptis animis rectores aspernari cepe-
runt, & alijs alia autumantibus, sententijs inter se dissidere; tum enimvero quum pars na-
uigationem cupiat persequi, pars instet acriter gubernatori ut naues aliquo eiciat; alijs
rudentes explicitantibus, alijs manu etiam iniecta contrahere iubentibus, dum inter se rixantur
eunt & seditionem mouent, tum procul spectantibus factum existit spectaculum; tum ipsis
qui in eadem iactantur nauis, periculosissimus est hic status.

HI DVM REMOS APTARI) Manifeste vitiosa: quæ traductio-
ne vnius verbi corrigimus in hunc modum: hi dum considerent, remos aptari prohibe-
bant. Acidalius. Ex cuius mente sic etiam edidit Raderus.

9, 9, 20. **RECIPROCARE CEPIT MARE**) Adscribam insi-
gnem locum Arriani periopl. Erythr. 3. 15. Iuxta Barygazam dorepente ipsum profundum,
ac quedam continentis partes apparent sicce & arida, quæ paulo ante nauigabantur. Ipsa
quoque flumina hoc vniuersi maria aestu atque inundatione vehementissima sursum contra na-
turalem suam cursum feruntur ac rapiuntur. Quam sane ob causam v. qui sunt huius igna-
ri, primumque ad emporium illud appellant, magno periculo in nauibus, vel subducendis,
vel educendis consueverunt. Quoniam enim anchoræ propter inundationis nihil quicquam

lib.9. cap.9. num.23.27. & c.10. n.2. Comment. in Curtium.

remittentis vim atque impetum nauibus retinendis minime pares esse possunt: idcirco ipse naues vi repentina in obliquum siue transuersum, rapido precipitque fluxu cursuque abrepta, atque ad paludes allise franguntur, minores vero evertuntur. Nonnullæ etiam ubi inundationis tempore ad fossas deflexerint, nisi statim traiciant, aestu subito implentur atque obruantur. Quod de fossis ait, intelliges ex his verbis eiusdem loci paulo supra: *Flectunt cursum statim ab ipso fluminis ostio per paludes nauibus illis ante commemoratis, deinde remulco eas trahunt per certas quasdam & ordinatas mansiones: & accedente quidem aestu solunt, recedente autem, in portus quosdam & in Cythrinos se recipiunt. Sunt autem Cythrimi loca quedam fluminis profundiora.* Hinc forte intelligendus idem de expedit. Alex. 6, 3, 25. *ἔφυγον δὲ τὸν ποταμὸν εἰς διώρυγαν, in fossam quandam confugerunt.* Idem Indic. c. 4, 2. *fossa quinque stadiorum perducta, naues traduxerunt aestu marino accedente.* Sed cur accedente? Diuersæ videntur fuisse fossæ: aliæ in transuersam ripam aetæ portuum instar, vt ibi ab accedente aestu naues tutiores forent; aliæ in altum depressæ, vt eo recedente non destituerentur in sicco: de quibus & Conimbricenses supra ad 9, 9, 9. *Nec naues ibi possent commorari, nisi haberent lacunas ad eum usum defossas, in quibus mari abeunte, consistunt.* De eodem aestu quedam etiam excerpamus ex Plinio 13, 25. *Qui nauigare in Indor (lege Indo) Alexandri milites &c. tradidere &c. Eodem tractu insularum syluas operit aestus, quanquam altiorem platanis populisque altissimis. &c. Harum minores totas integit mare: maximarum cacumina extant, ad que naues religantur; & cum recessit aestus, ad radices.*

9, 9, 23. *PROCEDERENT*) Imo retrocederent: si de equitibus capis hæc, illud tamen rectum, si de classe & nauibus. Sed quia de his sequitur, illud ad equites videbatur referendum.

9, 9, 27. *PROCESSIT IN MARE*) Arrian. 6, 3, 28. *Ipse Indi annis ostia prætergressus in vasto pelago nauigauit, exploraturus (vt ipse quidem dicebat) an aliqua regio vicina mari appareret: meo vero iudicio præcipue, vt in Oceano qui ultra Indos est nauigasse diceretur.* Idem innuit Curtius, in quo sic scribo: *processit in mare, tandem voti sui compos: præsidibusque maris & locorum diis &c. distinctio eneruauerat sensum, nam illa voti sui compos cum sequentibus iungebantur.* Quod sæpe fit egregiorum sensuum insigni damno. Succurrit exemplum in Liiuo, quem auctorem quantum emendatiorem dare possem, saltem his notis aliud agendo correctæ loca fidem facient. Apud eum igitur 6, 15, 15. *scribe: Cur quod in sinu vestro est, excuti iubetis potius, quam ponitis; nisi aliqua fraus subest? Quo magis argui præstigiis iubetis vestras, eo plus vereor, ne abstuleritis obseruantibus etiam occultis.*

9, 10, 2. *VT PVTEOS FODERET*) Iustin. 12, 10, 7.

VRBES PLERASQUE) Et in his vrbes Barce nomine, vt Trogus scribit. Sabellius. Iustinum 12, 10, 6. vide. Forsitan & Xylenopolis Plin. 6, 23, 10. Cui forte hinc aliqua lux commodari possit. *Onesicriti & Nearchi nauigatio nec nomina habet mansionum, nec spatia. primumque Xylenopolis ab Alexandro condita, vnde ceperunt exordium, iuxta quod flumen, aut vbi fuerit, non satis explanatur. Credibile enim est fuisse iuxta Indum. nam inde cepit illorum nauigatio. Arrianus Indic. 4, 1. Primo itaque die quum è portu soluissent, per fluminem Indum ad amplum quendam aluicem appulerunt &c. Necessè igitur est, vt ad Indum sita fuerit Xylenopolis, & quidem trecenta circiter stadia à mari, hoc est in ipsa regione, vbi has vrbes conditas narrat Curtius. Interim nota mansionum spatia notari ab Arriano, quem id accepisse credibile est ex Nearchi & Onesicriti commentariis, in quibus tamen ea comparere negat Plinius. Sed ad Curtium reuertimur, quid est, quod ait vrbes plerasque condidit. An plerasque vrbium quas vsquam condidit? nugæ, at earum que vnquam in ea regione fuerunt? quis ex his ver-*

bis

bis hunc exculpet sensum? Arrian. 6, 4. narrat nobis, in Patalis arcem ædificasse, portusque & naualia, itidem ad lacum quendam haud procul ostiis Indi, alia naualia, portusque. ibi etiam præsidium reliquisse. qui ni fallor ipse locus est, vbi Xylenopolis sita esse debuit: sicut ex horum collatione auctorum ipse deprehendes. De quo fortasse Agatharchides excerpt. apud Photium c. 51. sentit: In his (insulis fortunatis) mercatorias accolarum naves stationem habere videas, plerasque inde profectas, vbi iuxta Indum anhem nauale instituit Alexander. Crediderim ergo pro vrbes plerasque legendum, vrbes portusque.

9, 10, 3. *NEARCHO ATQVE ONESICRITO*) Nearchus præfectus erat totius classis, Onesicritus gubernatorum, vt Arrian. Indic. 1, 8. & Plutarch. cap. 115. docent. Raderus. De iisdem supra dictum inter scriptores Alexandrinæ historiæ. Plin. 6, 23, 2. Onesicritum classis Alexandri præfectum vocat; & 2, 73, 5. ducem. Scilicet ipse sibi in scriptis suis honorem cum tribuit; sed falsi ab aliis arguitur. Nearchum in Patalis sepultum tradit Philostratus 3, 15. vbi & classim Alexandri conuenisse tradit. Quod haud multum aberrat à vero, & aliquomodo pro vero haberi potest. Certiustamen arbitror quod modo de Xylenepoli disputauimus. Hoc ad tempus pertinere credo, quod in Eumene cap. III. narrat Plutarchus. vbi typographico vitio, pro cum classe ad Oceanum parabat mittere, legimus clam ad Oceanum.

QVO AD TPTO POSSENT) Sic apud Liu. 22, 15, 6. legendum arbitror: Qua tuto posses progressum prius recipere sese iusserat, quam in conspectum hostium veniret. non, vt editus, quam tuto. Rectius vetusta editio Io. Andreae, quantum tuto.

VEL EUPHRATE) Nam & is in Oceanum se exonerat, Raderus.

9, 10, 5. *ARABITARVM*) Alii *Abaritarum*, quod non tantum Strabo, Diodor. Arrian. Plin. quanquam leuiter dissentientes, falsum ostendunt, sed ipse Curtius mox: flumen *Arabum* incolæ appellant, à quo denominatos istos Arabitas certissimum est ex Arriano Indic. 4, 3. vbi *Arabium* vocatur.

GEDROSIORVM) Ita lege, non *Cedrosiorum*, est vbique Γ apud Græcos [vide tamen Diodor. 17, 104.] Gedrosiam describit Marcianus Heracleotes Ponticus in suo periplo I. *Gedrosia*, inquit, à septentrione *Drangiana* & *Arachosia* circumscribitur, ab occasu vsque ad mare *Carmaniam* habet, ab oriente parte *India* quoad *Indum* flumen pertinet, vsque ad *Arachosia* iam dicta terminos definitur. A meridie *Indico* Oceano clauditur. Raderus.

9, 10, 6. *HORITAS*) Aliis *Noritas* sunt, apud Diodor. 17, 105. *Νωρίτας*. Plutarcho cap. 115. *Ορείτα*, vt & Arriano 6, 4, 7. Straboni, & Philostrato 3, 15. Stephano in *Alexandria* *Νωγράφ*. *Noritas* & *Sabellicus* vocat. Verum Dionysius versu 1096. *Νωρίτας*: quomodo scribendum ait Eustathius, ad discrimen *των* *Νωρίτων* *Ευβοϊκι* populi vt dubium non sit *Noritas* nihil huc pertinere. Eius tamen vitii fontem deprehendisse videor, simul cum vero & antiquo huius gentis nomine. *Horitas* dictos arbitror. id antique scriptum, *ΗΡΠΙΤΑΙ*, vt H saltem esset *ἠρπιτων*, & adspiratio, non littera, cuius rei exempla apud Scaliger. in Eusebium. Alii ergo istud H cuius usum non intelligebant, facile in proximæ figuræ litteram N mutare potuerunt.

9, 10, 7. *TRIA SIMVL AGMINA*) Testatur hoc Geographus: *Copias trisariam diuisis, ipse cum exercitus parte per Gedrosiam profectus est, à mari quingentis stadiis, vbi plurimum ier faciens; vt simul & classis oram commodam pararet; sepe etiam mari appropinquauit, tamesi id inopes difficultesque & asperas actus habebat.* Raderus. Sæpissime autem sic diuisisse exercitum, vel in vno Curtio multa habemus documenta. Idque obseruat Marcellin. 21, 15. *Consilio solerti prauidit: & agminibus distribuit &c. qui diffusi per varia opinionem numeri præberent immensi, formidabileque cuncta comple-*

compleverit. Id enim & Alexander Magnus, & deinde alij plures, negotio ita poscente, pariter fecere ductores.

VRBEM CONDIDIT) Quam verisimile est fuisse Alexandriam Arianae cuius mentio apud Strabon. lib. 11. quae fortasse est Alexandria condita à Leonnato iussu Alexandri in finibus gentis Arianae, portu salubri. Sic enim apud Plin. 6, 23, 10. legendum videatur. certe situs non abludivit. Nec quicquam vetat eandem credere, quam Stephanus quintodecimo loco recenset in Ἀλιεῖν ὄρηα. in Arachosius, iuxta Indiam. Arachosii enim modo distinguebantur ab Arianis, modo sub ipsorum appellatione comprehendebantur. Locuples eius rei testis Plin. 6, 20. & 21. Firmatus hoc negotium eo, quod Arachosios in illam deductam auctor addit. qui male apud Sabellicum *Amerchosi* leguntur. Nam quod eos Arachosios à Pontico mari secutos Alexandrum Raderus putat, error est ex corrupto Curtii loco 7, 3, 4. natus, ubi pro Pontico mari nos Indicum substituisse, minus minusque poenitet. Nam etiam sequentia: *Hinc pervenit ad maritimos Indos*, id clare testantur: quippe Ichthyophagus (nam hos intelligit Curtius) Arachosii finitimi.

9, 10, 8. **AD MARITIMOS INDOS**) Omnia ex Diodoro 17, 102. hausisse videtur. De tuguriis etiam Arrian. 6, 4, 16. & Indic. 5, 15. *Iam tuguria ex conchis congestis facta, tecta ex piscium sspinis.* De huius generis tectis è piscium ossibus erectis leges etiam apud Olaus Magnum. Idem Arrian. Indic. 4, 18. *erant captivi crassis corporibus, capite & ungibus ferinis: siquidem unguibus loco ferri vi dicebantur, piscesque in vivandentes: ligna etiam molliora us seabant; ad duriora saxa acutis viebantur: ferrum apud eos non erat. Ferarum, aut grandium piscium pellibus sese vestiebant.* Raderus. Arriani verba sunt: *ἦσαν δὲ οἱ ἀλοῦντες τότε ἄλλα σωματὰ δακτύλις, καὶ τὰς κεφαλὰς, καὶ τὰς ὀνυχὰς ἰσχυράδας.* quae sic interpretor: *erant autem captivi tum reliqua corpore, tum etiam capite hirti: unguibus autem quasi ferinis.* Sic sane reddidit Curtius unde unde acceperit. *Prominent unguis nunquam recisi: coma hirsuta & intonsa sunt.* De iisdem hominibus multa etiam Strabo, Ælianus, & Agatharchides apud Photium cap. 12. & c. Plinius 9, 3, 4. *Gedrosos qui Arbin amnem accolunt, Alexandri Magni classum praefecti providere, in domibus fores maxillis belluarum facere, ossibus tecta contiguare, ex quibus multa quatuordecim cubitorum longitudinis reperita.*

9, 10, 11. **RADICES PALMARUM**) Strabo lib. 15. *Palmarum tamen & fructus, & cerebrum salutis fuit.* At Plin. 13, 4. ait milites Alexandri palmis viridibus strangulatos fuisse. Idemque ante Geographus docuerat: *cruda palma multos suffocabant.* Arrian. 6, 4, 18. imperatum ait indigenis, ut palmarum dactylos adferrent. Raderus. De palma medulla vide etiam Philostratum in Apollon. 2, 11. de radicibus di Asia di Barros 2, 8, 3. ubi itidem refert eum cibum multis Albuquerque militibus lethalem fuisse. Est & apud Ciceron. aliquid in Verrin.

EA SOLA ARBOR) Hoc quidem & Maffæus affirmavit, sed Arrian. 6, 4, 12. alia narravit. Raderus. Imo non alia: illi enim de Ichthyophagorum regione loqui videntur, Arrianus de Gedrosia, quam aliquanto meliorem fuisse etiam Strabo retulit. vide mox ad num. 18.

NE EQVIS QUIDEM) Iam etiam alia peste vexatos. Nam, ut ait Plin. 12, 8, 3. *In Ariana frutex pestilens raphani satio, lauri odore, (sic distinguo) equos inuivante, pene equitatu orbavit Alexandrum primo introitu: quod & in Gedrosia accidit.* Bis vult accidisse: vereor ut ex vero. cur enim primo periculo edocti, non abstinuisent equos? Suspicio reperisse apud alios in Ariana id accidisse, apud alios in Gedrosia. Sed illi de eadem re sentire potuerunt: cum Ariana interdum strictius intelligatur; interdum latissime, quod ex ipso paulo ante asseruimus.

9, 10, 15.

Comment. in Curtium. lib. 9. cap. 10. num. 15. 17. 18. 19. 20. 21.

9, 10, 15. *NE RESPICERE QUIDEM*) Idem accidisse Romanis scribit Appian. de B. Hispan. ad Pallantiam. Autariatæ solebant occidere suos, qui consequi agmen non poterant. Nic. Damascenus in Excerpt. Valef. pag. 525. Marcellia. 17, 14. in dissimili clade: *inter vita mortisque consilia, aliorum adiumenta paria perferentium implorantes cum obstinatione magna deserebantur.* Plus pietatis ostenderunt Hispani ante prælium Orumpanum. Hist. del Cortes. fol. 159. & alius quidam Hispanus in itinere Petri Aluvaradi, de quo Carate Hist. del Peru 2, 10.

9, 10, 17. *PVDORE ANXIUS*) Omnia ab Alexandro simulata, testibus Arriano 6, 4, 23. & Strabone, existimata sunt, illumque hæc studio superandi Cyri & Semiramidis famam, non ignarum futurorum malorum aggressum. Raderus.

FINITIMARVM REGIONVM) Drangenen & Arian nominat Diodor. 17, 105.

9, 10, 18. *SOLA FERTILIS*) An soli? Sebifius. Acidalius corrigit *solo ferili.* quod quanquam edidit Raderus, vix præferendum puto Sebifiano. Ceterum Strabo, & Arrian. 6, 4, 12. non valde fertile solum Cedrosiæ tribuunt: melius tamen quam vicinis Ichthyophagis. Vulgata lectio sensum haberet contrarium illi

quem quidem Curtii fuisse non puto. Simile mendum in Iustino fuerat 2, 4, 12. *Sole terminos alternis defendentes,* pro soli, quod mutarunt qui credebant soli plurale masculinum esse, nec mulieribus conuenire.

9, 10, 19. *PROSPERO EVENTV*) Confirmat hoc Arrian. 7, 1, 24. & Indic. 4, 12. Nam Diodor. 17, 105. *damnum accepisse scribit.*

OZINEM) Arrian. 6, 5, 3. *Ordonem* appellat: *Alexandro iam Carmaniam ingresso, Craterus ad eum venit, reliquum exercitum & elephantos secum ducens, vnaque Ordonem, quem quod defectionum molitus esset, ceperat.* De Zariaspe Satrapa nihil memini apud alios legere, nisi forte sit Baryaxes Medus apud Arrian. 6, 5, 13. affectati regni postulatus, & interfectus. Raderus. Videantur dissentire auctores: sed non dissentiunt. Tantum enim abest vt neget Curtius ab ipso Cratere adductos eos Persas, vt ipse quoque expressè id dicat 10, 1, 9. sed intellige primo nuncium misisse; mox ipsum venisse.

9, 10, 20. *SIBYRTIO*) *Sisyrtius* est Arriano 6, 5, 1. Raderus. Mendum est absque dubio, vt priscum sigma forma parum differens à beta huius locum occupauerit. Non enim Diodorustantum, Iustin. 13, 4, 22. & ibi notati Σισύρτιος vocant; sed ipse Arrian. 5, 1, 25.

MENON) Hunc supr. 7, 3, 5. innuit primum Arachosiorum, vicinorumque Gedrosorum, vt intelligi datur, prætorem fuisse, vt ab Alexandro subacti sunt. at Arrian. 6, 5, 1. longe aliter: *Postquam vero in Gedrosorum regiam peruenit, milibus ibi quietem dedit: Apollophanem, quod nihil eorum quæ imperata ei fuerant, perfecisset, satrapatu deponit, Thoante in eius locum suscepto: qui quum ex morbo deceisset, Sisyrtius ei successor est datus.* Verum ipse Arrian. Indic. 4, 12. *Apollophanem in proelio Leonnatæ cum Oritis casum ait.* quæ loca non video quomodo conciliantur, nisi dicas postquam satrapia priuatus fuit, statim ad Leonnatum se contulisse, sponte an iussu regis.

IN CARMANIAM) Strabo lib. 15. *Die sexagesimo in Gedrosorum regiam à finibus veniens, cum exercitum paululum quiete refecisset, in Carmaniam profectus est.* Nec dissentit Arrianus.

9, 10, 21. *ASPASTES*) Arrian. 6, 5, 1. de Sibyrtio: *Carmanie satrapa erat,*

erat, neper admodum id muneris ab Alexandro consecutus: tum vero Arachosorum & Gaudrosorum imperium illi collatum est. Carmaniam vero Tlepolemus Pnythophanis filius tenuit. Idem Indic. 6, 17. Collecti vndeque barbari tanta mimiaque Carmania loca occupaverant. Nam satrapa eorum iussis Alexandri interfectus fuerat. Tlepolemus autem qui recens satrapatum inierat, nondum firmum imperium nactus erat. Quae non modo cum Curtio, sed nec inter se consentiunt.

9, 10, 22. *IMPEDIMENTA*) An ad imp. restituit equos & iumenta ad impedimenta vehenda; quibus deessent quae sarcinas veherent, ut dixerat paulo supra num. 12.

9, 10, 24. *ÆMPLATVS PATRIS LIBERI*) Arrian. 6, 5, 7. negat. Diodor. 17, 106. affirmat: restatur & Plutarch. cap. 116. Bacchi vero seu Liberi patris ex India redeuntis triumphum Siculus 4, 3. paucis hinc verbis spectandum proponit: Liberum memorant impius ubique grauius multatis & benignè habitis ceteris hominibus, ex India in elephanto sublimem Thebas rediisse, & quia totum expeditionis interuallum triennio fuerat, Græcos propterea trieteridas celebrasse asserunt. Primum quoque omnium spoliis tanta expeditionis onustum, cum triumpho in patriam esse inuentum. Raderus. Vide Indicem in Glossis. De Alexandro adde Liu. 9, 18, 3. Plutarch. orat. 1, 15. vbi in magna gloria ponit hoc factum. Secus visum Athenæo 12, 9. vbi ex Ephippo narrat alios quoque deos æmulatum esse Alexandrum; Ammonem, Dianam, Mercurium, Herculem. Ibidem etiam de Commodio narratur, Herculem dici voluisse, quod & ex scriptoribus vitæ constat. Bacchus autem præcipue ad imitandum placuit multis: Mithridatem, Antigonum, C. Marium, M. Antonium in scenam producit Schottus Osferus. Hitor. 3, 3. Vbi ex Valer. Max. 3, 6, 6. & Plinio 33, 11, 14. notat Marium post victoriam Cimbricam cantharis potasse, quod in inelyto suo per Asiam triumpho Liber eo poculi genere fuisset vsus. Ut mirum sit in hoc triumpho Plutarchum, cum varia pocula nominaret, cantharos omisisse. Memorabile autem imprimis est, quod in Auito, siue potius Varro, Xiphilinus narrat: Genius aliquis, quem se Alexandrum Macedonem esse diceret, habereque formam eius, atque omnem ipsius ferret apparatus, profectus ex his locis quæ ad Iherum sunt (vbi quemadmodum exiuerit, mihi quidem non constat) Asiam atque Thraciam pertransiit bacchantium more, cum quadringentis hominibus, qui thyrsis ornati erant neruisque, faciebantque iniuriam nemini. Huic, ut vno ore asseruerunt omnes qui tum fuerunt in Thracia, diuersoria castraque res necessarie publice suppeditatae sunt, nec ei contradicere quisquam est ausus aut resistere, non prætor, non miles, non procurator, non præsides prouinciarum, sed interitum tantum in pompa, ut edixerat, Byzantium venit: post inuile profectus, appulit ad regionem Chalcedonensem, vbi de nocte creato quodam sacerdote, obrutoque equo lignos euasit. Insignis locus, sed & insigni mendo conspurcatus, ibi thyrsis ornati erant neruisque. *Ἰσοπέτης ἔχει νεβρίδα καὶ σκεπτικῶν αἰμάτων.* Sed neque neruis esse non videtur; aut doceatur exemplis; & si maxime foret, quid ad rem? Scribe *Ἰσοπέτης ἔχει νεβρίδα καὶ θυρσὶς καὶ ἡμνυλῶν πελλίβις.* Hic enim bacchantium habitus fuit ipsiusque Bacchi. Dionysius versu 996. At vero ille hennuli pellem (*νεβρίδα*) in humeros extendit, Ebrius autem vino implexor quassauit thyrsos. Vbi Eustathius: *νεβρίδα. ὁ ἐστὶν ὀρέγος νεβρῆ, ἢ τὴν νεοτὴν ἰλῆφον, πολυκίτων* &c. Papinius Syluar. 1, 2, 226. Baccho cum thyrsis attribuit

- - - flauam maculoso nebrida tergo. & Achillem Baccho comparans Achill. 1, 6, 8.

Ut vero à tereti demisit nebrida collo.

Sic & Polyæn. 1, 1, 1. Bacchi comitibus *νεβρίδα* tribuit: & alii passim. Admirandi luxus pompam Bacchicam, institutam Alexandriæ imperante Ptolemæo, prolixè descri-

describit Athenæus 5, 7. de Bacchi triumpho vide & Pontan. progymnasim. 4, 29. Porro locum Curtii, sublatis duabus nothis vocibus, statim imitari, sic constituo: *emulatus non gloriam solum &c. sed etiam famam (sive &c. lusus) animo s. h. f. elato, vicor p. 9. i. e. floribus coronisque sterni iubet. ut verbum iubet referatur ad participium emulatus.*

BACCHANTIUM LUSVS) Polyænus 1, 1, 1. haud absurde, omnia Bacchi orgia stratagemata fuisse asserit.

9, 10, 25. **FLORIBVS CORONISQVE**) Dictum supr. ad 5, 1, 20. *Ælian. Var. 9, 8. Dionysius iunior in Locrensium urbem veniens &c. maximas civitatis domus occupavit, easque rosas, serpyllis, aliisque id genus floribus stravit. & cap. 9. Demetrio singulis anni partibus flores recentes substernebantur, ut in ipsis vestigia poneret.*

ALIA CANDIDIS VELIS) Quid si legas; *ornari candidis velis, aliaque veste preciosa. Vestis nomen late patens, etiam vela ista candida, quæ intellige ex Indica byllo confecta, comprehendit.*

9, 10, 26. **CORONISQVE**) Præsertim ex hedera. Plin. 16, 34, 1. ex Theophrasto scribit *Alexandrum ob varietatem (hederae in illis partibus) in coronato exercitu, victorem ex India rediisse, exemplo Liberi patris.*

TIBICINUM CANTVS) Ne dubita pro tubicinum sic scribere. Hoc enim ad luxum comparatum erat instrumentum; illud à bellicis rebus haud alienum. *Polyænus apud Athenæum 12, 9. scribit tibicinas semper & tibicinas secutos eum in exercitu, ὠληγεῖσθεσ ἔργι ὠληγεῖσθεσ. Etiam in hoc triumpho apud Artian. 6, 5, 7. legitur ὠληγεῖσθεσ. Plutarch. cap. 116. Circumsonabant omnia loca fistulis, tibis &c.*

9, 10, 27. **PARTI PRÆDÆ**) An parata? quomodo & editi quidam sic sup. 4, 14, 11. Tacit. H. 1, 6, 4. *parata audenti materia. quia tamen illud eundem prope sensum reddit, loco mouere non sustinuumus. præsertim cum & auctoritate nitatur maximi poëta Virgil. Eclog. 3, 68.*

Partia mea Veneri sunt munera - - -
maximique Historici Sallust. Iugurth. 10, 4. utroque verbo sine discrimine utitur: *neque auro parare queas, officio & fide parimur.*

SEPTEM DIERYM) Totidem & alii, ut Diodor. 17, 106.

9, 10, 28. **QUÆ REBUS FAMAM**) Deprompta ex Sallustii Capitil. 8, 1. indicante Popma.

9, 10, 30. **NEC LUXURIAE CRVDELITAS**) Multis hoc relationibus auctorum ostendi possit: & Gruterus ad Suetonii Calig. cap. 11. iam id demonstrasse ait pluribus exemplis, ad librum 6. Annal. Taciti, capitis quinti extremo. *Quæ annotationes forte cum aliis doctissimi diligentissimique Viri ineditis, vel perierunt militari licentia; vel sub alienis dominis expectant, quid porro fati se maneat. Victimam huius libri voce pro obstat credo fuisse obstabat. Tacit. 15, 35, 1. Eius munus frequentanti Neroni, ne inter voluptates quidem à sceleribus cessabatur. Isdem quippe illis diebus Torquatus Silanus mori adigitur &c. Crudelior adhuc Dracula Moldauius, qui plurimis Turcis palis transfixis, eodem loco conuiuium cum amicis inuit, inter gemitus morientium hilariter epulatus. Munster. Cosmograph. Lib. IV.*

10, 1, 5. **CLEANDRI FVROR**) Vt eodem nomine, ita haud multum dispari fortuna vitæque exitu fuit Cleander Commodi libertus. De quo Lamprid. cap. 7. & Marcellin. 26, 15.

SERVO SVO PELLICEM) Quum maiorem indignioremque iniuriam ne excogitare quidem posset. Graphice describit Iustin. 16, 5, 2. in Clearchi Heraclien-
sis tyrannide: *Ne quid mali afflictis honestissimis domibus deesset, uxores eorum filiasque*